

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIX.

Celovec, petek, 8. marec 1974

Štev. 10 (1649)

Slovenija dobila novo ustavo

V okviru svečane seje vseh zborov skupščine, ki so se je udeležili najvišji predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije, je bila prejšnji teden razglašena nova ustava Socialistične republike Slovenije. Nova ustava SRS pomeni revolucionarno dejanje v zgodovinskem boju delavskega razreda za osvoboditev človeka, v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov in v razvoju državnosti slovenskega naroda, ki si skupaj z drugimi narodi in narodnostmi v enakopravni skupnosti SFR Jugoslavije zagotavlja obstanek in svoboden razvoj.

Predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher je ob tej priložnosti naglasil, da je javna ustavna razprava pokazala, da v zavest delovnih ljudi vse globlje prodira spoznanje o vsebini in pomenu suverenosti delovnega ljudstva Slovenije kot neposrednega nosilca oblasti in upravljanja vseh drugih družbenih zadev.

Nove ustave, ki so jih sprejeli v Jugoslaviji in vseh republikah ter avtonomnih pokrajinah, predstavljajo — kakor je dejal predsednik Kraigher — izvorno in revolucionarno družbenopolitično dejanje, katerega pomen široko presega okvire Jugoslavije, kakor tudi današnji čas. „Presega ga zato, ker kaže sodobnemu svetu pravi druž-

reda in vseh delovnih ljudi in socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda in italijanske in madžarske narodnosti“. K temu je predsednik Kraigher poudaril, da se med elementi, ki opredeljujejo SR Slovenijo kot državo, sedaj poudarja poleg suverenosti slovenskega naroda še suverenost ljudstva Slovenije. „Dopolnitev opredelitve karakterja države s tem elementom smiselno izraža eno od temeljnih značilnosti nove ustave, namreč, da je nosilec suverenosti v republiki ljudstvo Slovenije, to je, vsi delovni ljudje in občani, ne glede na njihovo narodnostno in etnično pripadnost v vseh oblikah njihovega samoupravnega organiziranja in združevanja.“

Pri razpravi o novi ustavi so bile deležne velike pozornosti določbe o položaju italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji ter vsebuje ustava celo vrsto določil, ki zagotavljajo obema narodnostima vsestransko enakopravnost in razvoj. (Obširno poročamo o teh določilih

nove slovenske ustave na 2. strani — op. ured.)

Nova ustava se od dosedanje ne razlikuje le po precej večjem številu členov (doslej je imela slovenska ustava 237 členov in 10 poglavij, nova pa ima 5 delov, 10 poglavij in 443 členov), marveč predvsem po vsebini. Vnešena so bila nekatera povsem nova določila, kot so npr. samoupravne interesne skupnosti, samoupravni razumli in družbeni dogovori, splošna ljudska obramba in družbena samozagotava, varstvo in izboljševanje človekovega okolja itd. Povsem nov je tudi skupščinski ustroj, ki temelji zdaj na delegatskem sistemu. Doslej je imela slovenska republiška kupščina 5 zborov — republiški, gospodarski, prosvetno-kulturni, socialno-zdravstveni in organizacijsko-politični zbor; nova skupščina bo le trizborovska: sestavljali jo bodo zbor združenega dela, družbenopolitični zbor in zbor občin, skupno zasedanje vseh zborov in predstavnikov političnih organizacij pa bo sestavljalo splošni zbor republike. Novo telo v skupščini SR Slovenije je tudi predsedstvo republike, enako svet republike, izvršni svet pa je kot doslej izvršilni organ skupščine.

Razglasitev nove ustave so — kakor tudi v vseh drugih republikah in avtonomnih pokrajinah Jugoslavije — v Sloveniji praznovali kot zgodovinski trenutek in mejnik v razvoju slovenskega naroda in njegove samoupravne družbe.

Neizpolnjevanje pogodb bremeni ugled Avstrije

Avstrijski zunanji minister dr. Kirchschräger se je v intervjui, ki ga je dal beograjskemu tedniku „NIN“, zelo pozitivno izrazil o odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo, hkrati pa opozoril, da so vendar tudi še odprta, zgodovinsko pogojena vprašanja, med katerimi je omenil arhivski sporazum iz leta 1923. Kakor znano, Avstrija tega že dobrih 50 let starega dolga še vedno ni izpolnila in tudi zdaj je minister Kirchschräger zastopal stališče, ki je vse prej kot izraz iskrene pripravljenosti na izpolnjevanje mednarodnih obveznosti. Menil je namreč, da bi morali najti pot, ki bi zagotovila neoviran dostop do arhivov, po drugi strani pa ne pripisovati preveč važnosti vprašanju prestiža.

Podobno pot ovinkarjenja je ubral minister tudi v vprašanju slovenske in hrvatske narodnostne skupnosti v Avstriji, o katerem je posebno obširno govoril. Kar zadeva manjšine, smo zainteresirani na tem, da poduzamemo ukrepe, ki jim bodo koristili, je dejal minister Kirchschräger in dodal, da je treba najti pravilne praktične rešitve in pri tem upoštevati pravice manjšin do razvoja in do zaščite njihovega etničnega značaja, da bodo te pravice postale živa resničnost. „Pri reševanju manjšinskega vprašanja mora vlada razumljivo imeti pred očmi izpolnitev avstrijske državne pogodbe, vendar mislim, da bi morali to napraviti na harmoničen način, da ne bi znova povzročili emocije.“ Po mnenju ministra Kirchschrägerja bi bilo gotovo boljše, če bi manjšinska vprašanja uvedli že leta 1955, „vendar se to takrat ni zgodilo in čim dalj bodo problemi odloženi, tem težje rešljivi bodo“. Vzrok zavlačevanja je po njegovem v nujnosti, da je „najprej treba ustvariti potrebne psihološke pogoje za nadaljnje korake“.

Izjave zunanjega ministra dr. Kirchschrägerja tako glede vprašanja vrnitve arhivskega gradiva kakor tudi glede manjšinske problematike kažejo eno: namreč poskus ustvariti videz, kakor da bi bili drugi krivi, če Avstrija ne izpolnjuje svojih mednarodnih obveznosti. Zakaj govoriti o „neoviranem dostopu“ do arhivov, ko pa se je Avstrija pred dobrih 50 leti vendar obvezala, da bo Jugoslaviji izročila določeno arhivsko gradivo? Če bi to svojo obveznost korektno izpolnila, potem danes ne bi bilo treba govoriti o „prestižnem vprašanju“. In zakaj poudarjati interes na ukrepih v korist manjšini, ko pa Avstriji vendar nihče ni branil, da bi take ukrepe res tudi sprejela, kakor ji to nedvoumno in obvezno nalaga državna pogodba? Strah pred „emocijami“, ki se jih boji minister Kirchschräger, namreč ne morejo služiti za alibi, da Avstrija že vse od leta 1920 in še posebej po letu 1955 z neizpolnjevanjem svečanih obljub in mednarodnih obveznosti krši pogodbeno načela in s tem zapravlja svoj ugled v mednarodni javnosti!

Čestitke ZSO

Ob sprejemu nove ustave SR Slovenije je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem poslala predsedniku skupščine Sergeju Kraigherju naslednje čestitke:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem čestita preko Vas vsemu slovenskemu ljudstvu k sklepu, s katerim je njegovo predstavništvo sprejelo novo ustavo za slovensko državo.

Koroški Slovenci smo posebno veseli, da je v novi ustavi zajamčena tudi skrb matičnega naroda za obstoj in razvoj delov slovenskega naroda v zamejstvu.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo matičnemu narodu za vso doslej nudeno pomoč v naši težavni borbi za dosego narodnostnih pravic in mu želimo mnogo uspeha pri nadaljnjem družbenem in političnem razvoju.

beni karakter osnovnih problemov, ki jih mora reševati ob ogromni koncentraciji gospodarske, finančne, politične in vojaške moči v osamosvojenih centrih. Presega ga zato, ker kaže delovnim ljudem in naprednim silam v svetu možnost realnega izhoda v boju proti brezperspektivnosti njihovega položaja in proti njihovi odvisnosti od osamosvojenih centrov moči ter razredni značaj njihovega boja v smeri osvoboditve človeka in dela.“

V novi ustavi je SR Slovenija opredeljena kot „država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in ljudstva Slovenije, na oblasti in samoupravljanju delavskega raz-

ÖVP za ugotavljanje manjšine

Prejšnji teden je bil v Linzu zvezni kongres Avstrijske ljudske stranke (ÖVP), ki je stal precej v znamenju personalnih razprav. Z deželne ravni, zlasti iz Štajerske, so bile namreč v tednih pred kongresom izstreljene zelo ostre puščice proti vodstvu stranke. Predvsem so bile usmerjene proti generalnemu tajniku Kohlmaierju, posredno pa so letele tudi na predsednika Schleinerja. Očitek se je — med drugim — glasil, da je ÖVP „premeška“ v opoziciji proti socialistični stranki in njeni vladi.

Na kongresu sicer ni več prišlo do ostrejših spopadov, ker so se deželna vodstva — razen štajerskega — že prej sporazumela, da bodo podprla Schleinerja in Kohlmaierja. Vendar pa je ponovna izvolitev obeh vodilnih funkcionarjev zapustila tudi določeno neugodje, ki bo kot neprijetna senca viselo nad stranko, ko se bo leta na prihodnjih volitvah predstavljala kot „edina alternativa“ proti socialistom. Pri glasovanju je bilo namreč dosti več protiglasov, kot je štajerska delegacija štela članov, kar pomeni, da je štajerska opozicija našla pristaše tudi v drugih zveznih deželah in je torej demonstrirana enotnost stranke le navidezna.

V ostalem je kongres le potrdil že precej razširjeno mnenje, da ÖVP pod sedanjim vodstvom očitno ni sposobna postaviti proti vladajoči SPÖ učinkovito in predvsem prepričljivo opozicijo. Slep in trmasto zavračanje vsega, kar napravi sedanja vlada, je vsekakor premalo, če manjka boljših in realnih alternativ. Ravno takih zamisli in predlogov pa na linškem kongresu ni bilo, tako da je kongres — ki naj bi po zagotovilih strankinega vodstva postavil kretnice za nastop ÖVP pri naslednjih državnozbornih volitvah — izzvenel v ponavljanju že znanih in precej obrabljenih demagoških fraz.

To velja v polni meri tudi za stališča, ki so jih na kongresu zavzeli do manjšinskega vprašanja. Tako zvezni predsednik Schleiner kot koroški deželni predsednik Bacher sta namreč tudi ob tej priložnosti zavrtela staro ploščo o krivdi socialistov, ki da so s svojim enostranskim reševanjem manjšinske problematike (zakon o dvojezičnih napisih) povzročili „kup črepin“ ter zakrivali poslabšanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Če bi se pri ÖVP in prav tako tudi pri drugih strankah končno otreli tega stereotipnega zavajanja javnosti, bi morali spoznati, da avstrijsko-južnoslovenskih odnosov ni poslabšal socialistični poskus vsaj delne rešitve vprašanja dvojezičnih napisov, marveč edinole razvoj dogodkov, ki so sledili temu poskusu in pri katerih so odigrali zelo važno in neodgovorno vlogo prav tisti, ki zdaj skušajo celotno odgovornost naprtiti socialistom, katerih krivda je bila le v tem, da so kapitulirali pred naščuvano cesto.

Ampak taka resnica menda ne odgovarja ÖVP, ki ji je očitno mnogo več na tem, da se hudeje nad krivdo drugih, sama pa se sonči v vlogi tistega, ki je baje za čimprejšnjo rešitev manjšinskega vprašanja — seveda le na podlagi predhodne ugotovitve številčne moči manjšine. Oba govornika, ki sta se na kongresu dotaknila te problematike, nista vedela povedati ničesar novega, nista znala navesti nobenega konstruktivnega predloga, marveč se je njuna zavzetost za to vprašanje izčrpala v epohalnem odkritju, da je ugotovitev, kje živi slovenska manjšina in kako močna je, pogoj za pomiritev na Koroškem in za izboljšanje odnosov z Jugoslavijo. Koliko iskrene pripravljenosti za pravično reševanje manjšinskih vprašanj je v takih stališčih, res ne bo težko ugotoviti.

Sudetski Nemci hočejo šteti Slovence

Pobudniki koroškega referenduma za ugotavljanje manjšine so se — kakor smo v našem listu že poročali — odločili, da svoje „gibanje“ razširijo tudi na druge avstrijske zveze dežele. Ravno v zadnjih dneh je bilo objavljeno poročilo, da je referendum zajel tudi zvezno deželo Salzburg. V tej zvezi sta zanimivi in značilni vsaj dve stvari:

● Nadstrankarsko delovno skupnost za koroški referendum na Solnograškem vodi neki dr. Rudolf Breschar od združenja (Landsmannschaft) sudetskih Nemcev, katerega pisarna je tudi centrala za zbiranje podpisov. Na čelu gibanja, ki hoče izsiliti protustavno preštevavanje avtohtone narodnostne skupnosti na Koroškem, stojijo torej ljudje, ki so šele po svoji ponesrečeni vrnitvi „heim ins Reich“ našli pribežališče v Avstriji.

● Na Solnograškem uradno podpira ta referendum tudi tamkajšnja ÖVP, ki pravi, da je pomiritev na južnem Koroškem možna šele po ugotavljanju manjšine. Tukaj prihaja očitno do izraza iz daljave vodena miselnost, ki jo na Koroškem zastopajo predvsem tisti, ki bi hoteli preprečiti sleherno reševanje manjšinskih vprašanj.

Nova slovenska ustava

in položaj narodnostnih manjšin

„Socialistična republika Slovenija je država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in ljudstva Slovenije, na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, in socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda in italijanske in madžarske narodnosti.“

Tako je v 1. členu nove slovenske ustave opredeljeno, kaj je Slovenija in kdo je tisti, ki takorekoč tvori slovensko državo: slovenski narod, poleg njega pa enakopravno in enakovredno tudi italijanska in madžarska narodnostna skupnost.

Ravno v tem se ustava Slovenije (in podobno ustave Jugoslavije ter ostalih njenih republik in avtonomnih pokrajin) bistveno razlikuje od temeljnih zakonov drugih držav, kajti narodnostnih manjšin ne razume kot neke bolj ali manj tolerirane „tujke“, marveč jih priznava in jih tudi dosledno tretira kot del državotvorne družbe.

To prihaja do izraza v številnih členih ustave. Tako je že med temeljnimi načeli poudarjeno, da je med drugim tudi enakopravnost narodov in narodnosti „temelj, meja in smer uresničevanja pravic in dolžnosti družbenopolitičnih skupnosti pri opravljanju funkcije oblasti“. Zato je v ustavi zagotovljeno, da morata biti obe narodnostni skupnosti zastopani v forumih, ki volijo predstavnike oziroma delegacije za skupščino: „Na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, morata biti v delegacijah ustrezno zastopani ti narodnosti.“

Zastopstvo obeh narodnostnih skupin v forumih oblasti je na občinski ravni zagotovljeno v tem smislu, da se na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, v okviru občinskih skupščin ustanovi stalno delovno telo za obravnavo vprašanj, ki zadevajo narodnostni značaj, položaj, pravice in razvojne

možnosti obeh narodnosti. Pri tem velja poudariti, da stalno delovno telo sestavljata enako število pripadnikov slovenskega naroda in italijanske oziroma madžarske narodnosti. Prav tako pa tudi pri republiški skupščini SR Slovenije deluje posebna komisija za narodnosti, „ki obravnava vprašanja, ki zadevajo narodnostni značaj, pravice in razvojne možnosti italijanske oziroma madžarske narodnosti“. Tudi to komisijo sestavlja enako število pripadnikov slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti. To pomeni, da zastopstvo manjšine v ničemer ni odvisno od njene številčne moči!

Po ustavi so občani enaki v pravicah in dolžnostih ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, veroizpoved, izobrazbo ali družbeni položaj; vsi so pred zakonom enaki. Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu, narodnosti ali etnični skupini ter da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo. Hkrati pa ustava nedvoumno poudarja: „Nihče se ni dolžan izjavljati, kateremu narodu, narodnosti ali etnični skupini pripada, in tudi ne opredeliti se za pripadnost k določenemu narodu, narodnosti ali etnični skupini.“ In prav tako tudi jasno določa: „Protivestno in kaznivo je kakršnokoli propagiranje ali izvajanje nacionalne neenakopravnosti kot tudi kakršnokoli razpihovanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva in nestrpnosti.“ Zato ustava posebej predpisuje, da svoboščin in pravic, zajamčenih z ustavo, ne sme nihče uporabljati, da bi (med drugim) razpihoval nacionalno, rasno ali versko sovraštvo ali nestrpnost; ustavi nasprotna uporaba svoboščin ima za posledico omejitev ali prepoved njihove uporabe.

Posebne pravice italijanske in madžarske narodnosti

Glede italijanske in madžarske narodnosti ustava v 314. členu še posebej nalaga SR Sloveniji, da „varuje narodnostni značaj, zagotavlja položaj, uresničuje enakopravnost italijanske in madžarske narodnosti in skrbi za njun vsestranski razvoj ter ga pospešuje“. Posebne pravice obeh narodnosti in njihovih pripadnikov pa so obširno zajete v členih 250 in 251, kjer je rečeno:

Italijanski oziroma madžarski narodnosti je zajamčena pravica, da svobodno uporabljata svoj jezik, izražata in razvijata svojo nacionalno kulturo ter v ta namen ustanovljata organizacije, uporabljata svoje narodnostne simbole ter uresničujeta druge, z ustavo določene pravice.

Na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, sta italijanski oziroma madžarski jezik enakopravna s slovenskim jezikom.

Na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, je pripadnikom obeh narodnosti zagotovljena vzgoja in izobraževanje v njihovem jeziku. Z zakonom se lahko uvede dvojezična vzgoja in izobraževanje v vzgojno-varstvenih organizacijah in šolah oziroma obvezen pouk slovenskega jezika v šolah in vzgojno-varstvenih organizacijah narodnosti hkrati z obveznim poukom jezika narodnosti v slovenskih šolah in vzgojno-varstvenih organizacijah.

Socialistična republika Slovenija skrbi za razvoj vzgoje in izobraževanja, tiska, drugih sredstev javnega obveščanja in za razvoj drugih oblik kulturno-prosvetne dejavnosti italijanske oziroma madžarske narodnosti in za usposabljanje kadrov, ki so pomembni za uresničevanje položaja in pravic narodnosti ter v ta namen zagotavlja potrebno pomoč.

Socialistična republika Slovenija podpira razvoj stikov med Italijansko oziroma madžarsko narodnostjo in njunima matičnima narodom zaradi pospeševanja kulturnega in jezikovnega razvoja narodnosti.

Z zakonom ter s statutom občine in s samoupravnimi akti organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti se določijo način uresničevanja pravic italijanske oziroma madžarske narodnosti.

Za razvijanje svoje nacionalne kulture, vzgoje in izobraževanja v lastnem jeziku, narodnostnega tiska in drugih sredstev javnega obveščanja ter založništva in za razvijanje stikov z matičnim narodom zaradi kulturnega in jezikovnega razvoja lahko pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti ustanovijo v občinah, kjer ti narodnosti živita, samoupravne interesne skupnosti za prosveto in kulturo. S statutom občine in s samoupravnimi akti samoupravnih interesnih skupnosti se določijo zadeve s teh področij, o katerih te skupnosti odločajo enakopravno s pristojnim zborom občinske skupščine oziroma z ustreznimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Dolžna skrb

ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU

Nova ustava izrecno nalaga SR Sloveniji tudi skrb za Slovence v zamejstvu.

Tako je v 2. členu rečeno, da SR Slovenija izpolnjuje dolžno skrb in se zavzema za ureditev položaja slovenske narodne skupnosti v zamejstvu in Slovencev v tujini.

Člen 317 pa določa, da SR Slovenija razvija politične, ekonomske, kulturne in druge odnose z drugimi državami in mednarodnimi organi in organizacijami, ki so pomembni za položaj in razvoj slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti ter slovenske narodne skupnosti v zamejstvu, in skrbi za pravice in interese delovnih ljudi na začasnem delu v tujini in za izseljence s svojega območja.

Tudi kongres Avstrijske ljudske stranke (ÖVP) je znova potrdil, da stranka slej ko prej vztraja pri ugotavljanju manjšine in da je glede reševanja manjšinske problematike v Avstriji v bistvu še vedno na povsem istih pozicijah kot nacionalistična svobodnjaška stranka (FPÖ).

Ce v luči pristopa do reševanja manjšinskega vprašanja primerjamo kongresa obeh vodilnih avstrijskih strank — socialistične, ki je bil pred dobrimi štirinajsti dnevi na Dunaju in ljudske stranke, ki se je pravkar končal v Linzu, potem je mogoče ugotoviti, da je šla socialistična stranka kot vladna stranka molče mimo tega zelo pomembnega notranjepolitičnega vprašanja, ljudska stranka kot glavna opozicijska stranka pa je postavila manjšinsko vprašanje celo v ospredje, vendar predvsem v okviru medstrankinega obravnavanja in ne da bi nakazala kakršnekoli nove možnosti za pozitivno rešitev.

O vprašanju slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in

izpolnitvi člena sedem avstrijske državne pogodbe sta na kongresu ljudske stranke govorila tako njen predsednik dr. Schleinzler, kakor tudi predsednik deželnega vodstva stranke in namestnik koroškega deželnega glavarja Bacher. Če k temu dodamo, da je pred kratkim

reševanja.

Svobodnjaška in ljudska stranka v zadnjem času ponovno zabavata od socialistov, da je treba manjšinsko vprašanje na Koroškem in sploh vprašanje izpolnitve avstrijske državne pogodbe premakniti z mrtve točke, pri tem

Vsi jih hočejo šteti

ponovno zavzela stališče do manjšinske problematike na Koroškem tudi koroška svobodnjaška stranka in da je zvezni kancler dr. Kreisky te dni sporočil, da bo kmalu objavljeno poročilo takomenovane študijske komisije za vprašanja dvojezičnih krajevnih napisov, potem vidimo, da je manjšinsko vprašanje na Koroškem ponovno zelo v ospredju političnega dogajanja v Avstriji, vendar trenutno brez kakršnih koli znakov, da se je vsaj za ped premaknilo v smeri pozitivnega

pa niti prva, niti druga ni pripravljena odstopiti od svojih stališč, ki v bistvu onemogočajo kakršnokoli pozitivno rešitev.

Tako Schleinzler kot Bacher sta na kongresu ponovno okrivila socialistično vladno, da je zaradi enostranskega pristopa k reševanju manjšinskega vprašanja kriva za poslabšanje odnosov z Jugoslavijo. Oba priznavata, da je treba državno pogodbo izpolniti, vendar šele na podlagi ponovne ugotovitve številčnega stanja manjšine.

Tudi svobodnjaška stranka, oziroma njen predstavnik dr. Scrinzi se nenadoma zelo zavzema za „hitro in popolno izpolnitev sedmega člena državne pogodbe in za pospeševalni manjšinski zakon“, vendar tudi na podlagi ugotavljanja manjšine in ob trditvi, da je „izpolnjevanje člena sedem državne pogodbe izključno avstrijska notranja zadeva“.

Skorajšnjo objavo poročila študijske komisije je bilo treba v tej zvezi omeniti samo zato, ker se tudi sklepi te komisije bolj ali manj pokrivajo s stališči ljudske in svobodnjaške stranke in vsi njeni predlogi temeljijo v glavnem na predhodnem ugotavljanju manjšine. Sicer se vedno ni jasno, kakšno vlogo bodo sklepi te komisije igrali pri stališču socialistične stranke do reševanja manjšinskega vprašanja in dr. Kreisky glede vprašanja ugotavljanja manjšine še vedno ni dal določnega in dokončnega odgovora, vendar je značilno, da je hkrati s sporočilom o objavi rezultatov

(Dalje na 8. strani)

POŠIROKEM SVETU

LJUBLJANA. — Dipl. inž. Lucijan Krivec, direktor farme prašičev v Ihanu pri Ljubljani, bo dobil letošnjo Liebigovo nagrado, to je mednarodno priznanje za posebne zasluge na področju pospeševanja in razvoja evropskega poljedelstva in živinoreje. Nagrada pomeni izredno priznanje tudi kolektivu v Ihanu, ki je skupaj z inženiringom Emone pred leti uredil veliko farmo prašičev v Eberswalde pri Berlinu (100.000 prašičev, torej z zmogljivostjo, ki jo ima tudi farma v Ihanu, Liebigova nagrada ima v evropskih merilih podobno vrednost kot Pasteurjeva nagrada za medicino. S podelitvijo nagrade slovenskemu strokovnjaku je to priznanje prvič „prodrlo“ čez meje Evropske gospodarske skupnosti.

LONDON. — Pri parlamentarnih volitvah v Angliji so minuli teden dobili največ mandatov laburisti, ki so s tem konservativce spet odrinili na drugo mesto — v opozicijo. Čeprav laburistična stranka s 301 sedežem ni dosegla absolutne večine v parlamentu, bo njen predsednik Wilson sestavil manjšinsko vlado in skušal ob podpori drugih strank privedi Anglijo iz trenutne gospodarske krize. Izid volitev je precej edinstven: konservativna stranka je sicer dobila največ glasov (skoraj 12 milijonov), zaradi volilnega sistema pa se je morala zadovoljiti z 296 mandati; laburisti so dobili približno 300.000 glasov manj, vendar 5 mandatov več; največji uspeh so zabeležili liberalci, ki so zbrali rekordno število 6 milijonov glasov, toda kljub temu le borih 14 sedežev v parlamentu; poldruhi milijon glasov so dobile razne druge stranke (škotski in waleški nacionalisti ter ulsterski poslanci).

HAMBURG. — V ponedeljek so bile volitve v Hamburgu, kjer je vodilna socialdemokratska stranka utrpela precejšnjo izgubo. Medtem ko je v prejšnjem deželnem parlamentu imela še 70 poslancev, jih bo v novem imela le še 56. Koalicijska FDP je število svojih predstavnikov povečala od 9 na 14, opozicijska CDU pa od 41 na 50. Po izjavah vodilnih predstavnikov je pričakovati, da bosta SPD in FDP kljub tem spremembam tudi v bodoče sestavljali koalicijsko vlado, tako da ni računati z bistvenojšim preokretom v tej zahodnonemški zvezni deželi.

MADRID. — Dolgoletno zaostrovanje odnosov med špansko katoliško cerkvijo in režimom generala Franca je doseglo višek z vladnim poskusom, da prisili bilbaoškega škofa, naj zapusti državo. Nastop proti škofu Antoniu Anoverosu, ki se je zavzemal za večje svoboščine Baskov, pomeni najostrejšega od vseh ukrepov, ki so bili v zadnjih 35 letih uperjeni proti kakemu cerkvenemu dostojanstveniku v Španiji. V duhovniških krogih pravijo, da večina v španski cerkveni hierarhiji podpira škofa Anoverosa v njegovem nasprotovanju, da bi zapustil državo. Politični opazovalci pa menijo, da je to najresnejši politični problem, s katerim se je Francov režim srečal doslej.

HELSINKI. — V času od 21. do 24. marca se bo v Helsinkih sestala mednarodna komisija za raziskovanje zločinov vojne hunte v Čilu. Člani te komisije bodo razpravljali o dogodkih, ki so se zvrstili v Čilu po strmoglavljenju demokratičnega režima predsednika Allendeja. O novem vojaškem in očitno profašističnem režimu v Čilu mnogi pravijo, da je njegovo zasledovanje vsega demokratičnega in naprednega možno primerjati le še z nacističnim nasiljem, nekateri pa so celo mnenja, da današnje nasilje v Čilu še presega zločine nacizma.

PARIZ. — Blizu Pariza je prišlo zadnje nedeljo do letalske nesreče, ki jo smatrajo za največjo v vsej zgodovini civilnega letalstva. Zrušilo se je letalo turške letalske družbe in je pri tem zgubilo življenje 345 oseb, od tega 334 potnikov ter 11 članov posadke. Raziskave vzrokov, ki so privedle do nesreče, so še v teku, zato tudi še ni povsem pojasnjeno, ali ni šlo za sabotažo, kot to nekateri zagotavljajo.

RIM. — Italija je — kakor že tolikokrat v povojnih letih — spet enkrat brez vlade. Padeč dosedanjo vlado levega centra je posredno povzročil odstop enega ministra, pripadnika republikanske stranke, kateremu se je pridružila potem tudi stranka ter sklenila, da ne bo več sodelovala v vladi. V resnici pa so vzroki seveda globlji, kajti dosedanji vladi ni uspelo, da bi našla izhod iz težke gospodarske krize.

NEW YORK. — Strokovnjaki OZN so izračunali, da se bo svetovno prebivalstvo v prihodnjih 100 letih povečalo na 12,3 milijarde, potem pa je pričakovati, da bosta nataliteta in mortaliteta izenačeni.

ZAHTEVA V SKUPŠČINI SR SLOVENIJE:

Tudi Slovencem na Koroškem mora biti zagotovljen sprejem slovenske TV

Razprava o nalogah in razvoju radiotelevizije — o tozadevni obravnavi v odborih posameznih skupščinskih zborov smo kratko poročali že v zadnji številki — se je minuli teden nadaljevala v republiškem in prosvetnokulturnem zboru skupščine SR Slovenije. Kakor že prej v odborih, tako je tudi v razpravi v zborih zavzemalo važno mesto vprašanje, kako zagotoviti sprejemanje slovenske televizije tudi Slovencem na Koroškem.

O konkretnih nalogah, ki se postavljajo zdaj pred RTV Ljubljana, je govoril generalni direktor RTV Ljubljana Janez Vipotnik. Med temi nalogami je posebej obravnaval tudi vprašanje, kako bi koroškim Slovencem omogočili sprejemanje slovenskega televizijskega sporeda.

Povedal je, da je tehnična služba radia in televizije Ljubljana pripravila dokumentacijo in načrte za izvedbo ideje o pokrivanju Koroške s slovenskim televizijskim signalom. Rešitev tega problema bi terjala 15 milijonov dinarjev, to pa je vprašanje — kakor je dejal Janez Vipotnik — „ki ni kakor ni in ne more biti na ramenih RTV Ljubljana marveč zadeva vse naše družbe in predvsem tudi avstrijske oblasti, ki so dolžne enkopravno obravnavati svoje manjšine“.

Ravno tukaj pa se kaže, da na avstrijski strani ni potrebnega razumevanja. Generalni direktor Vipotnik je namreč ugotovil, da pogovor tehničnih ekspertov RTV Ljubljana in avstrijske RTV decembra lani v tem pogledu „ni niti najmanj optimističen“. Zato bi bilo potrebno, da bi slovenski predstavniški organi sprožili preko zveznega sekretariata za zunanje zadeve pri avstrijski vladi zahtevo, da zagotovijo na Koroškem možnost gledati slovensko televizijo in zahtevo po sredstvih, da se ta zamisel izpelje v praksi.

vizijski signal na Koroškem — je posebej poudaril generalni direktor RTV Ljubljana — lahko dragocen prispevek k utrjevanju dobrososedskih odnosov in medsebojnega razumevanja, kakor je eksperimentalni koprski televizijski program v tem duhu že doslej opravil pomembno vlogo v odnosih med Jugoslavijo in Italijo.“

V razpravi, ki je sledila referatu generalnega direktorja RTV Ljubljana, so se poslanci strinjali z mnenjem in stališčem, izraženim v poročilu. Zlasti pa so podprli zahtevo, da je koroškim Slovencem treba zagotoviti sprejem slovenskega televizijskega sporeda. Opozorili so, da je Avstrija onemogočila po-

stavitev dveh pretvornikov za Slovence na Koroškem in — kakor je bilo poudarjeno — „tako spreminja tehnični problem v političnega“. Zato so sklenili, naj izvršni svet SR Slovenije na osnovi gradiva in pripomb iz razprav pripravi dokument o nadaljnjem razvoju RTV, zvezni izvršni svet SFR Jugoslavije pa naj posreduje pri avstrijski vladi zahteve za postavitev dveh pretvornikov ob avstrijski meji.

Poleg poslancev je v razpravi sodeloval tudi republiški sekretar za informacije Jak Koprivec, ki je opozoril, da se je izvršni svet SR Slovenije že posebej bavil s problemi, ki onemogočajo posredovanje slovenskega televizijskega programa na območja, kjer živi slovenska manjšina. „Ta vprašanja moramo — je poudaril republiški sekretar Koprivec — čimprej ugodno rešiti ter nemudoma storiti vse, da bi Avstrija zagotovila ustrezno pokrivanje slovenskega območja avstrijske Koroške z našim TV programom; prav tako pa bi se morali temeljito lotiti vseh ostalih odprtih vprašanj v zvezi s tem.“

Število knjižnih izdaj se je v desetih letih skoraj podvojilo

Specializirana organizacija Združenih narodov za kulturo, znanost in prosveto (UNESCO) je pred nedavnim objavila statistični letopis, ki prinaša vrsto zanimivih podatkov s stanjem leta 1971. Med drugim je iz letopisa razvidno, da je omenjenega leta izšlo na svetu 548.000 knjižnih

del, kar je skoraj dvakrat toliko kot leta 1955, ko je izšlo 285.000 različnih knjižnih naslovov.

Na prvem mestu po številu knjižnih naslovov je bila tudi leta 1971 Sovjetska zveza (izšlo je namreč 85 tisoč 487 različnih knjig), sledile pa so ji Združene države Amerike (80 tisoč 569), Zvezna republika Nemčija (40.354) ter Velika Britanija, Japonska, Francija, Španija, Indija, Nizozemska in Poljska. Že na 11. mestu po številu izdanih knjig pa je bila Jugoslavija, kjer je leta 1971 izšlo 9.815 različnih knjig.

Vendar je pri teh podatkih treba upoštevati tudi drugo plat „kulture“ današnjega človeštva. Vsak tretji odrasli Zemljan je namreč nepismen in mu vse bogastvo književnosti prav nič ne koristi.

Leta 1970 je bilo na svetu kar 783 milijonov ljudi, ki niso znali brati; to je za 50 milijonov več kot deset let prej. Glede na naglo naraščanje svetovnega prebivalstva je razmerje sicer malo drugačno, kajti delež nepismenih se je v desetletju 1960 do 1970 znižal od 39,3 na 34,2 odstotka.

vabi na premiero slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

- v četrtek 21. marca 1974 ob 20.30 uri v Celovcu, Volkskino ter nadaljnje predstave
- v petek 22. marca ob 19.30 uri v Št. Jakobu v R., kino Janach;
- v nedeljo 24. marca ob 11.30 uri v Železni Kapli, kino Ziegler;
- v ponedeljek 25. marca ob 20. uri na Čajni, občinski kino.

Film „Cvetje v jeseni“ po istoimenskem romanu pisatelja Ivana Tavčarja je nastal v sodelovanju filmskega podjetja Vesna film in RTV Ljubljana. Scenarij je napisal Mitja Mejak, režiral Matjaž Klopčič, glasbo je prispeval Urban Koder, kamera Žaro Tušar, v glavnih vlogah pa nastopajo: Milena Zupančič, Polde Bibič, Duša Počkarj, Bert Softar, Dare Ulaga in Štefka Drolc.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti prsrčno vabljeni!

Pomlad v „Mladem rodu“

Ta teden je — letos z dokajšnjo zamudo — tudi k nam prišla zima in pokrila s negom travnike, ki so v prisojnih legah že kazali prve znake ozelenitve. V zadnjih tednih je res kazalo, kakor da se bo že kmalu začela pomlad. Marsikdo se je veselil toplega sonca, le ljubitelji zimskega športa so se čutili prikrajšane. Zdaj bodo tudi oni prišli na svoj račun.

Vendar pa tudi prihod zapoznele zime ne more zabrisati dejstva, da je že precej blizu čas, ko se bo narava prebudila k novemu življenju. Najnovejša številka „Mladega roda“, ki je posvečena mesecema marec in april, je vsekakor povsem v znamenju pomladi. O njenem prihodu in o njenih lepotah pripovedujejo pesmice, ki so jih prispevali razni domači in tuji avtorji; govore o pomladanskih cveticah, o pre-

bujanju živali in o pomladanskem delu na polju.

V „Mladem rodu“ pa najdemo tudi vrsto drugih, prav zanimivih prispevkov. S Srečkom in z Lojzotom obiščemo tovarno, kjer izdelujejo avtomobile in motorje. Slavni popotnik Vasco da Gama nas s svojo odpravo popelje po morju okoli Afrike do Indije. Na športnem področju se seznanimo z zgodovino in razvojem košarke. Zvemo pa tudi, kakšno bogastvo predstavljajo gozdovi in kako strašne so posledice, če te naravne zakladnice ne znamo čuvati.

In še mnogo drugih poučnih spisov in lepih ilustracij (tokrat jih je prispevala Jelka Reichman, dobitnica letošnje Kajuhove nagrade) vsebuje nova številka „Mladega roda“, ki bo spet razveselila mlade in tudi starejše bralce.

Razstava „Mir 75“

PRIHODNJE LETO V SLOVENJEM GRADCU

Slovenj Gradec je bil že pred leti prizorišče velike mednarodne likovne razstave, ki je z geslom „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi“ počastila jubilej Združenih narodov. Zdaj pa se v Slovenj Gradcu bavijo z načrti, da bi prihodnje leto priredili podobno manifestacijo, ki bi nosila ime „Mir 75“, posvečena pa bi bila 30-letnici ustanovitve svetovne organizacije.

Po teh načrtih bi poleg mednarodne likovne razstave organizirali tudi veliko srečanje pisateljev iz zahodnih, vzhodnih in neuvrženih dežel, ki bi razpravljali o temi miru. Posebno srečanje naj bi bilo posvečeno domačemu pisateljskemu velikanu Prežihovemu Vorancu. Nadalje naj bi kulturni novinarji iz raznih dežel pod okriljem UNESCO razpravljali o povezavi ljudstva in kulture. Prirejen pa naj bi bil tudi festival kratkih filmov s tematiko likovne umetnosti, oziroma prikazovanja najboljših filmov iz raznih dežel, ki so v minulih 30 letih govorili o vprašanjih vojne in miru.

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Ne zmeni se zanje. Zavist je neke vrste pohvala. Dokler ti imajo kaj zavidati, si nekaj. Ko pa ti nič več ne zavidajo, si svoje opravil. Ne kaže prezreti tistih, ki zavidajo molče in se navidezno podrejujejo. Preklete se je razpasla težnja za položaj!“

„Blisk, to je povsem razumljivo. Položaj je v našem boju vse, kar nekoga dviga nad druge, kajti denarja ne poznamo. Položaj pa je lahko velik obet za prihodnost tistemu, ki ga bo lahko obdržal in izkoristil.“

Pa pustiva to. Naj bo kakorkoli. Sprejel sem dolžnost komandanta in hočem jo častno opravljati. Samo bojim se, da ne bi že pri prvi bitki prišlo do neveščnosti. Poglej Blisk! Veliko tvegamo! Več je možnosti za poraz kot za zmago. Korpus je načrt za napad sestavil tako avtoritativno, da je vsakršno oporekanje odveč. Ker nam je uspelo dvakrat po vrsti, se vsem zdi logično, da nam bo še v tretje.“

Stopila sta k zemljevidu na mizi in se zatopila v oznake načrta napada na Gorenjo vas, večje naselje, obdano z železobetonskimi bunkerji Rupnikove linije.

„Misliš, da smo za te utrdbe premalo močni?“
„To ni moj glavni pomislek. Saj imamo topove — čeprav je malo verjetno, da bi naše granate prebile železobetonske stene. Jaz gledam naš napad s strateškega vidika, upoštevajoč možnost bojev na tem ozemlju ob koncu

vojne. Tudi če nam uspe uničiti to postojanko in vdreti globlje v Dolomite, ozemlja ne bomo obdržali. Čemu žrtve?“

Blisk je skomignil z rameni.

„O tem še nisem razmišljal. Prepričan pa sem, da je ne glede na žrtve vsak napad na velike postojanke bolj političnega kot vojaškega pomena. Lahko bi pobili večje število Nemcev z mnogo manjšimi žrtvami na drug način.“

„Seveda, Blisk,“ se je nasmehnil Pemc, midva misliva enako. Ne glede na najino gverilsko strategijo, se moramo sprijazniti z dejstvom, da smo na prehodu dveh nemških prijaznih skupin in da se skozi naše kraje vleče obrambna črta Alpenwall. Če se bo vojna zavlekla, bo to ozemlje na koncu preplavljeno s sovražnikom. Dobil sem podatke, ob katerih sem upravičeno v skrbeh. Napravil pa bom vse, da bi bilo čimmanj žrtev.“

Sredi pogovora ju je zmotil dežurni oficir. Z njim je vstopil visok, slok fant, po videzu športnik, starejši od Bliska.

„O, pozdravljen Svoboda!“ je vzkliknil Blisk.

Po Poldovem odhodu na korpus je korpus postavil Svoboda za šefa obveščevalnega centra. Blisk ga je bil spoznal, ko sta z Jelovčanom potovala po Žirovskem in je Svoboda vodil obveščevalno službo v Gorenjskem odredu. Presenetil ju je z izrednim spoznavanjem položaja ter s trezno presojo ljudi in sovražnika. Svoj čas so ga imenovali Brzi, ker je znal hitro potegniti pištolo in je bil tekač na dolge proge, zadnji zmagovalec pomladanskega kroša. Ko so ga Nemci poleti dvainštiridesetega zaprli in ga spuстили, ker mu niso imeli časa dokazati, ga je prevzelo neznanstvo veselje: pot od Škofje Loke do trideset kilometrov oddaljenega doma je pretekel. To je bil njegov najpomembnejši maraton. Doma se je samo oddahnil, se napil

mleka, nabasal nahrbtnik in jo v teku mahnil naprej v gozd, med partizane.

Svoboda je odprl torbico in dal komandantu najnovejša poročila o premikih sovražnikovih čet v obeh dolinah. On je bil fisti, ki je po svojih zvezah iz nemškega gorenjskega štaba utrjevanja dobil načrte o utrjeni liniji Alpenwall.

Pemc si je obrisal naočnike in sedel. Naglo je preletel pisanje in se obrnil k Blisku.

„Dobro bi bilo, če bi vidva z združenimi močmi in s terensko Ozno pospravila ovaduhe s področja Gorenje vasi, preden pridemo tja z brigadami.“

„Dobro,“ je dejal Blisk. „O tem mi je že govoril Maks. Ogledala si bova tudi utrdbe, od blizu in daleč.“

„Prav. Preden bomo šli v napad, bi si jih tudi sam rad ogledal.“

Nato jima je dal še nekaj navodil, kako bi z lažnimi obvestili med ljudmi zmedla nemške in belogardistične obveščevalce, da sovražnik ne bi vedel, kam bo usmerjen glavni divizijski udar.

Ko so se domenili o najnovejših vojaških rečeh, so skupaj odšli na bližnjo domačijo. Pred velikanskim hlevom se je sprehajal stražar, obut v raztrgane čevlje ter oblečen v povaljan in strgan nemški plašč. Pemc ga je preletel z očmi od glave do nog. Njegovi čevlji so zijali, podplati so bili privezani z žico. Na blatno zemljo pa se je lepila snežna čobodra in na vejah drevja je visel mraz...

„Kakšna je šele vojska po brigadah,“ je pomislil Pemc, „ko še divizijskega zaščitnega bataljona ne moremo oskrbeli s čevlji.“

Dolgo obetana angleška pomoč še zdaleč ni zadostovala za vse potrebe. Kdo ve, zakaj nam nagajajo? Pred

SPD, „Svoboda“ v Št. Janžu v Rožu je imela svoj občni zbor

Slovenski slikarji bodo razstavljali v Beljaku

Na pobudo Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem bodo v mesecu maju v Beljaku razstavljali slikarji iz Kranja, v zameno pa bo v Kranju razstavljal znani slikar in kipar Schneeweiss iz Beljaka. V zvezi s to razstavo je bil pred nedavnim v Beljaku razgovor, katerega sta se poleg zastopnika Avstrijsko-jugoslovanskega društva udeležila mestni svetnik Lukas Pichler in vodja urada za kulturo v Beljaku Adolf Scherer, s slovenske strani pa kustos muzeja v Kranju dr. Cene Avguštin, zastopnik kulturno-prosvetne organizacije v Kranju Jakob Kurat in akademski slikar Milan Batista. Gospod Scherer je med drugim poudaril, da je namen obeh razstav pospeševati in utrjevati dobrososedske odnose med obema sosednjima deželama.

Na razstavi v Beljaku bodo sodelovali slikarji iz področja Kranja, ki so sicer že razstavljali v Jugoslaviji; na Koroškem pa še niso poznani. Na razgovoru je prišlo do izkaza mnenja, da so takšne in podobne razstave slovenskih umetnikov v Beljaku in koroških v Kranju dobrodošle in koristne za obe strani.

Kapelčani gostovali v Ptujju

Na največji turistično-atraktivni prireditvi Ptujja — kurentovanju, so med številnimi šemsko-etnografskimi skupinami iz Ptujja in okolice nastopili tudi naši folkloristi Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple — s „Kmečko hojsetjo“. Kljub slabemu vremenu, saj je celo deževalo, je na tej mogočni prireditvi sodelovalo nad 40.000 ljudi.

Na področju Ptujja in okolice so se ohranili bogati pustni običaji, ki izvirajo še iz slavanske pradomovine. Medtem ko so prešli ti stari običaji v ostalih slovenskih krajih že v pozabo, jih v Ptujju gojijo še naprej in jim posvečajo veliko pozornost. Liki, ki nastopajo na ku-

rentovanju — koranti, orači, piceki, kokotiči, ruse, gabele, medvedji in vile, ki jih sedaj predstavljajo šeme, nam odkrivajo vpogled v socialno življenje naših prednikov. Ti običaji in liki, ki so ohranjeni še do danes, so imeli v preteklosti globok pomen, da so naznanjevali pomlad, nekaj novega in nekaj tistega, kar je čez zimo spalo in počivalo. Da bi ohranili te lepe običaje in posebnosti tudi drugim, prirejajo v Ptujju vsako leto to prireditev.

Nastop naših folkloristov s „Kmečko hojsetjo“ je vzbudil na prireditvi veliko navdušenje. Naši prosvetlasi so tokrat prvič nastopili pred tako ogromno publiko in aplavz, ki so ga želi po nastopu, jim je dal novih vzpodbud, da bodo svojo folkloro gojili še z večjim veseljem in požrtvovalnostjo, saj s tem opravljajo plemenito in koristno delo, da rešujejo tudi pri nas na Koroškem stare kmečke običaje pozabi.

Ker smo bili v Ptujju deležni izredne gostoljubnosti in da se vsaj malo oddolžimo gostiteljem za vse, kar so nam nudili, smo jih povabili, da nas tudi oni obiščejo v Železni Kapli s kako njihovo skupino. Naše povabilo so radi sprejeli in obljubili, da pridejo z mladinsko folklorno skupino za praznik žena v Železno Kaplo, kjer jih že nestrpnost pričakujemo.

Resnici na ljubo moramo tudi povedati, da smo bili Kapelčani v nedeljo že drugič gostje Pfuččanov in da je že zadnji čas, da jih bomo imeli enkrat med nami in da jim pokažemo zanimivosti Kaple.

Preteklo soboto je Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Št. Janžu v Rožu imelo svoj občni zbor v prostorih tamošnjega združenega doma. Čeprav so se zaradi slabega vremena bali, da bo občni zbor slabo obiskan, je bilo razveseljivo, da je bil obisk izredno dober in se poti v Št. Janž niso ustrašili niti člani z visokih šentjanških Rut in drugih oddaljenih krajev. Tako je predsednik Florijan Lapuš z zadovoljstvom otvoril občni zbor in uvodoma pozdravil pesnico Milko Hartmanovo in Andreja Kokota, ki sta ob tej priložnosti prišla v Št. Janž, da se

ustanovitev prosvetnega društva v Svečah. Predsednik je nato povedal, da je takratno društvo predvsem gojilo izobraževalno dejavnost in so mesečno priredili vsaj eno predavanje in pa tudi tečaje. Poleg tega so imeli tudi pevsko in odrsko dejavnost. Tajnik Hanzej Weiss je navzoče seznanil o delovanju društva v času od zadnjega občnega zbora. Pri tem je odkrito priznal, da društvo ni bilo tako delavno, kot bi lahko bilo, vendar so na to vplivali razni činitelji. Kljub temu pa je društvo le imelo več prireditev in proslav, zlasti pa odrskih predstav, ki pa ležijo dalj časa nazaj. Z uspehom pa je društvo organiziralo srečanje pevskih zborov, gostovanje kulturne skupine Iskre iz Kranja, gostovanje mariborskih študentov, obisk pevskega zbora Valentin Vodnik s Primorske in drugo. Vsako leto se je društvo močno zavzemalo za prijave otrok k dvojezičnemu pouku ter širjenju slovenske knjige med našimi rojaki. Pri tem je mislil na razpečevanje knjižnega daru SPZ.

Po poročilih predsednika in tajnika je bila živahna diskusija, pri kateri je prišla do izraza želja po predavanjih in tudi po pozitivni družtvenega dela. Zato je na občnem zboru bilo sklenjeno, da bo društvo svojo prvo prireditev imelo že 16. marca.

Občni zbor je za predsednika ponovno izvolil Florijana Lapuša, razen tega je prišlo v odbor še nekaj mlajših ljudi.

Po občnem zboru je sledil literarni večer Milke Hartmanove in Andreja Kokota. Najprej je vsak avtor povedal nekaj o svojem literarnem delu, zatem pa bral iz svojih del. Oba avtorja sta pri občinstvu našla izredno dober sprejem in navdušenje. Da je med koroškimi Slovenci močna želja po umetniškem izražanju, se je potrdilo, ko se je zbranim predstavil še Joži Turk in prebral nekaj svojih verzov. Obisk dveh domačih avtorjev v Št. Janžu je vsekakor bil spodbuden za nadaljnje obiske naših besednih ustvarjalcev tudi pri drugih domačih društvih. Zato bo SPZ še prirejala tovrstne nastope.

Tudi letos je bilo srečanje pevskih zborov od Pliberka do Traberka

Kulturne organizacije ravske občine so tudi letos organizirale srečanje pevskih zborov od Pliberka do Traberka, ki je postalo že prava tradicija. Letos je bilo srečanje 15. februarja. Prišlo se je v kulturnem domu na Ravnah, končalo pa v Mežici.

Letos je bila udeležba izredno dobra, saj je na srečanju sodelovalo dvanajst pevskih zborov s skupno okoli tristo pevci. Nadvse zadovoljiva udeležba pa je bila tudi s strani ljubiteljev slovenske narodne in umetne pesmi. Na Ravnah je bila dvorana Kulturnega doma premajhna in je okoli 150 obiskovalcev prireditev moralo oditi. Tudi v Mežici je bila dvorana nabitno polna.

Na tem srečanju že od vsega začetka sodeluje tudi pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku in je tudi tokrat bil gost na Ravnah oziroma v Mežici. Pliberški pevci so nastopili pod vodstvom Valentina Hartmana in to kot vsi ostali zbori s tremi pesmimi. Naši pevci so bili pri občinstvu na obeh prireditvah posebno navdušeno pozdravljeni.

Tako je letošnje srečanje pevskih zborov od Pliberka do Traberka povsem uspelo in je organizatorjem treba izreči priznanje. S tem so prireditelji vsekakor dosegli svoj namen, namreč, da so se pevci med seboj

srečali, hkrati pa so v dveh kulturnih centrih Meziške doline predstavili svoje pevske dosežke, ki so jih pripravili od prejšnjega srečanja. Za posamezne pevske zборе je taka oblika koncertov gotovo vabljiva in spodbudna, zlasti za mlajše zборе, ki še ne morejo nastopiti na samostojnih koncertih.

Pevski koncert v Celovcu

Minulo nedeljo je Krščanska kulturna zveza v Domu glasbe v Celovcu priredila pevski koncert, na katerem je poleg pevskega zbora „Jakob Petelin-Gallus“ in akademskega zbora graških študentov in solnograških bogoslovcev gostoval tudi pevski zbor „Lojze Bratuž“ iz Gorice.

Sodelujoči zbori so nastopali izmenoma. Pevski zbor iz Gorice je pel v mešani sestavi — vodil ga je Stanko Jerič — in sicer kljub izredno mladim pevcem zelo ubrano. Prav tako mešani zbor „Jakob Petelin-Gallus“, ki ga kot znano vodi Joško Kovačič in moški akademski zbor graških študentov in solnograških bogoslovcev pod vodstvom

Aleša Schusterja. Raven obeh domačih zborov nam je znana, saj čestokrat nastopata tudi v naših podeželskih dvoranah.

Obisk prireditve je bil kljub slabemu vremenu zadovoljiv. Predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj je med občinstvom pozdravil tudi vrsto gostov, in sicer konzula SFRJ v Celovcu Branka Čopa, zastopnika ZKPOS Slovenije Sama Vremšaka, vodjo kulturnega oddelka za koroške Slovence pri koroški deželni vladi višjega vladnega svetnika dr. Pavla Apovnika ter zastopnike slovenskih narodnih organizacij. Slovensko prosvetno zvezo je zastopal Valentin Hartman.

Zveza slovenskih žena
Vabilo na
OBČNI ZBOR
ZVEZE SLOVENSkih ŽENA
v petek 8. marca 1974 ob 13. uri v Dijaškemu domu SSD v Celovcu, Tarviser Straže 16. Ob tej priložnosti bomo praznovali tudi mednarodni praznik žena. Vabimo vas, da se občnega zbora zanesljivo udeležite.
Odbor

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na
IZLET NA BLEŠČEČO
v nedeljo 10. marca 1974. Zbrališče pred gostilno „Türkenkopf“ na Kopanjah. Do gostilne se lahko pripeljete z avtomobilom. Od tam se bomo skupno podali na planino. V naši planinski koči bomo poskrbeli za prijetno razpoloženje. Če bodo snežne razmere ugodne, s bomo podali na sosedno Gračenco (1356 m). S planinskimi pozdravi
Odbor.

Ljubiteljem slovenske umetne besede predstavita s svojimi deli.

Predsednik Florijan Lapuš je v svojem govoru najprej orisal zgodovinsko pot šentjanškega prosvetnega društva, ki so ga ustanovili delavci in obrtniki. To je izredno zanimiv podatek, saj je pobuda prišla iz vrst delavstva, kar potrjuje, da prosvetno delo med koroškimi Slovenci ni slonelo na izključno kmečkem stanu. Lapuš pa je naglasil, da so se po ustanovitvi društva pridružili tudi kmetje. To je bilo izredno močno in aktivno društvo, tako da je iz tega društva kasneje še prišla pobuda za

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

nekaj dnevi so vrgli iz letal tisoč čevljev, ki pa so bili vsi levi.

Dežurni oficir je odprl vrata in vstopili so v zatohel, mračen prostor. „Mirno!“ je zavpil tako rezko, da so se ljudje, ležeči po smrdljivi slami in listju, brez pomišljanja dvignili in se skušali postaviti v nekakšno vojaško držo. Večini pa to ni uspelo. Stali so drug ob drugem, preplašeni, podobni kupom nesreče.

To so bili „razhajkanci“ in dezertjerji. Raztepli so se bili po domovih in se skrivali pri znancih, da bi čez zimo na toplem počakali na konec vojne. Vedevejci so jih polovili in jih prignali nazaj na divizijo. Do takrat je bilo v navadi, da se dezertjerji obsodijo na smrt. Nesrečnikom so se oči žalostno svetlikale. Od skupine oficirjev, ki so jih ogledovali z vseh strani, si niso obetali nič dobrega. Vsi do zadnjega so bili slabo oblečeni in obuti, v Pemcu so zrlji sivi obrazi, kjer se je zrcalil obup. Svoboda in Blisk sta jih zasliševala, zato sta razložila Pemcu, zakaj so prenapelo klonili in dezertirali. Nekateri so nasledili prišepetovanju belih, da konca vojne še dolgo ne bo, drugi pa so se sprli s poveljujočimi. Večina je bila doma s kmetov. Bili so mobiliziranci, ki so neradi zapuščali dom in težko prenašali napore boja.

Pemc je šel od moža do moža, spraševal in poslušal, saj je imel posluš za težave ljudi. Brigade so na zimo kljub poletni mobilizaciji ponovno skupnele in bilo mu je žal vsakega borca.

„Predlagali so mi, da bi vas dal vse od kraja postreliti kot dezertjerje iz naše vojske,“ jih je strogo nagovoril Pemc. „Vsekakor pa bi morali vsi pred vojno sodišče. Toda sklenil sem napraviti izjemo. Za zdaj vam odpustimo. Tudi pred sodišče ne pojdete.“

V očeh se jim je utrnilo novo upanje. Pemc se je obrnil k dežurnemu oficirju.

„Dajte jim jesti. Tistim, ki so skoraj bosji, priskrbite čevlje, skušajte jih obleči in oborožite jih znova. Potem pa takoj nazaj v brigade!“

Blisk je vedel, kakšen duh bo zavel v diviziji. Poznal je Pemca: znal je biti oster kot nož, pa tudi odpustljiv kakor oče.

Napotili so se v bližnjo hišo.

„Jurišno četo ustanavljamo, Blisk,“ je rekel Pemc. „Iz nje bo zrasel bataljon. To bo enota za posebne naloge, kakršne Nemci nimajo. Oborožena bo samo z avtomatskim orožjem in sestavljena iz skojevcev prostovoljcev. Ob velikih napadih bo vdirala v sovražnikovo zaledje in sejala zmedo. Pošiljal jo bom tja, kjer nas najmanj pričakujejo.“ „Prostovoljci prihajajo iz vseh brigad,“ je dejal Svoboda.

Blisk je bil že slišal o tem, saj sta se tudi Primož in Vojko prijavi v to enoto, pa ju je Karel nagnal nazaj v bataljon, čeprav bi se jih bil Orlov rad znebil.

Iz kmečke izbe so doneli zvoki harmonike in prešerno petje. Pemc in Blisk sta šla tja. Ko sta vstopila, je nekdo zavpil: „Mirno!“ Harmonika je utihnila, kot bi odrezal. Mlad komandir je poročal, da čistijo orožje in mažejo municijo. Pemcu je zaigralo srce: zagorela mladina s smehom v očeh, cvet divizije... Kakšno nasprotje tistih obupancev, ki so jih polovili, otrple od mraza, po skednjih in skrivališcih!

Po tleh, okoli peči in po stolih je bilo razpostavljeno samo avtomatsko orožje — brzostrelke in mitraljezi. Borci so bili močni, vitki kot macesni, vsi enako oblečeni v zaplenjene nemške uniforme, obuti pa v nove žirovske čevlje.

„Kako je, vojska?“ jih je nagovoril Pemc.

„Dobro, tovariš komandant!“

„Da slišim pesem!“

Spet je zapela harmonika, divje in razbrzdano, kot bi se razlivala kri.

Tudi Pemc s spremstvom je vstopil v krog in zapel.

„Ti se bodo borili kot levil To bo nova udarna pest divizije. Zamenjala bo diverzante, ki so skoraj že vsi padali,“ je mislil Pemc.

Šel je v sosednjo hišo, k naslednjemu vodju. Tu jim je poročal komandant Leban, resen, stasit fant, z modrimi očmi in črnimi kodraslimi lasmi. Z obraza sta mu sijali poštenost in dobrota. Blisk ga je poznal. Bil je eden izmed tistih, ki nosijo srce na dlan, da so kot odprta knjiga. In glej — tudi Leban je bil sprt s Fazanom kakor Primož in Vojko. Udarila sta se zavoljo simpatične drobcene bolničarke, ki ji Fazan ni dal miru. Zavoljo njega je Leban izgubil položaj komandirja in postal vodnik voda. Prišlo je bilo tako daleč, da sta že potegnili pištole drug proti drugemu.

Sedli so za mizo.

„Kako pa Francozi, Leban? Ali ti je kaj dolgčas po njih?“

„Prav nič,“ je odvrnil fant.

Blisk pa je povprašal:

„Daj no, povej, kako te je Karel izbral za komandanta francoske čete.“

Leban se je prisrčno nasmejal in jih postrani pogledal: „Že na Pokljuki me je poklical iz čete in me vprašal: „Ali res znaš francoski?“ „Res, sem odvrnil. „Kje pa si se naučil?“ „V Franciji in v Belgiji,“ sem dejal. Nekaj časa me je nezaupljivo motril, potlej pa vprašal: „No, kako se reče drevo?“

„L'arbre.“

„In hiša?“

„La maison.“

„Pa puška?“

Občni zbor Slovenskega šolskega društva

Bilčovs

Pretekli teden je imelo Slovensko šolsko društvo v Celovcu svoj redni občni zbor. Društvo opravlja med slovensko narodno skupnostjo na Koroškem brez dvoma važno vlogo, saj vodi in upravlja svoj dijaški dom v Celovcu ter podraveljsko kmetijsko šolo. Dijaški dom v Celovcu je razdeljen na dekliški in fantovski oddelki. Iz obširnega poročila predsednika Upravnega odbora je bilo razvidno, da je društvo tudi v zadnjih letih uspešno delovalo. Uspelo je poravnati dolg, ki je nastal v zvezi z Dijaškim domom v Celovcu ter poravnati račune v zvezi s preureditvijo in adaptacijo šole v Podravljah. Odbor Slovenskega šolskega društva se je tudi uspešno pogajal z dravskimi elektrarnami za odškodnino zemlje, ki jo je podraveljska šola izgubila zaradi gradnje rožeške elektrarne. Ponudba dravskih elektrarn ni bila ravno visoka. Po dveh intenzivnih pogajanjih pa je uspelo odboru, da so Avstrijske dravske elektrarne povišale odškodnino za nič manj kot 600.000 šilingov. Slovensko šolsko društvo je kupilo v Celovcu parcelo, na kateri misli v doglednem času dograditi nov di-

jaški dom. Vsekakor bo nujno potrebno, da zviša društvo kapacitete dijaškega doma in s tem omogoči dijakom iz slovenskega oziroma jezikovno mešanega ozemlja Koroške, da se lažje šolajo v Celovcu. Slovensko šolsko društvo je dobilo za podraveljsko kmetijsko šolo podarjeno novo opremo iz Slovenije. Upravni odbor je v pretekli periodi uredil tudi status vzgojiteljev v celovškem dijaškem domu. Tako Upravni odbor, kot Nadzorni odbor sta bila z uspehi, ki jih lahko predvsem zabeleži dekliški odde-

lek doma, zelo zadovoljna. Občni zbor društva je bil mnenja, da bo treba pospešiti in aktivno podpreti izvenšolsko dejavnost gojencev dijaškega doma. Na to dejavnost je društvo v preteklem času morda polagalo premalo pozornosti, čeprav je bilo vprašanje na dnevnem redu vseh sej. Občni zbor je razpravljal tudi o spremembi pravil ter jih spremenil v nekaterih točkah.

Tako Upravnemu kot Nadzornemu odboru je bila soglasno dana razrešnica. Za predsednika Upravnega odbora Slovenskega šolskega društva je bil ponovno izvoljen dipl. inž. Franci Einspieler, podpredsednik Upravnega odbora je ostal deželni poslanec Hanzi Ogris, na mesto tajnika je bil izvoljen dr. Augustin Malle, blagajniško mesto pa je prevzel Joško Kežar. Odborniška mesta pa so zasedli Ančka Kokot, Herman Velik ter Danilo Prušnik. Predsednik nadzornega odbora bo še naprej višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, podpredsednik pa Karl Prušnik - Gašper. V nadzornem odboru so še Milena Gröblacher, Milan Kupper ter Franjo Ogris.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ vabi na prireditev s tamburicami, petjem in igro

MEDVEDEK NA OBISKU

v nedeljo 10. marca 1974 ob 14.30 uri pri Voglu v Št. Pri-
možu. Otroci in prijatelji otrok
prizrečno vabljeni.
Gostujejo otroci iz Železne
Kape in okolice.

Odbor

Pet let Koroške pisateljske zveze in 50 let njenega predsednika

V petek 1. marca je v gradu Mageregg bila slovesna proslava petletnice ustanovitve Koroške pisateljske zveze in 50-letnice življenjskega jubileja njenega predsednika Waltherja Nowotnyja. Jubilej imenovane zveze je sicer skromen, vendar je Koroška pisateljska zveza v minulih petih letih postala sestavni del kulturnega življenja na Koroškem, ne samo zaradi tega, ker združuje nad trideset besednih ustvarjalcev, med njimi tudi nekatere Slovence, marveč zato, ker je v tej dobi dokazala svojo življenjsko voljo. Zato je tudi razumljivo, da se je ob tem jubileju zbrala številna kulturna in politična javnost Koroške.

Tu ne mislimo naštevati vseh predstavnikov, ki so prišli na to slavnost. Povedati pa je treba, da so prišli tudi predstavniki Društva slovenskih pisateljev iz Slovenije, da tako društvu, kot tudi jubilaru Nowotnyju čestitajo. To so bili France Filipič, Jože Šmit in Leopold Suhodolčan. Ta obisk pa ni bil le v ljubeznostnega značaja, marveč iskren odraz prijateljstva, ki ga že leta gojijo pisatelji tu in onstran meje. Zato je poleg številnih govornikov v imenu Društva slovenskih pisateljev spregovoril tudi pesnik France Filipič, ki je v svojih besedah naglasil prav to prijateljsko vez, ki jo niso omajali niti znani protislovenski izgredi. Filipič je svoj govor podkrepil z vrsto medsebojnih stikov in akcij, ki so vsestransko našli ugoden odmev.

Na slovesnosti je spregovoril tudi slovenski član

Koroške pisateljske zveze Andrej Kokot, ki je najprej čestital Nowotnyju k njegovemu življenjskemu jubileju nato pa še spregovoril nekaj besed o medsebojnih odnosih članov obeh jezikov. Pri tem je menil, da so stiki dobri in da imajo slovenski avtorji v društvu iste pravice, kot vsi drugi člani in da se v društvu pogovarjajo tudi o problemih slovensko pisateljskih avtorjev in da ob tem spoznavajo, da je vse, kar na umetnostnem področju v deželi nastane, bodisi slovensko ali nemško, kulturna dobrina nas vseh. Kokot je ob koncu izrazil zadovoljstvo nad tem, da njegovi kolegi spoštujejo dvojezičnost Slovencev ter da so postali tudi povezovalni faktor v odnosih s tovrstnimi društvi v Sloveniji. Da ima prav na tem področju medsebojnega sodelovanja zlasti predsednik Walther Nowotny velike zasluge, je razveseljivo in mu je Kokot zato izrazil tudi tozadevno priznanje. Pravtako se je društvo zavzemalo za priznanje slovenskih avtorjev s strani deželne vlade pri podeljevanju pospeševalnih nagrad.

Kokot je govor zaključil v svojem materinem jeziku in Walterju Nowotnyju v znak prijateljstva izročil ploščo Slovenskega okteta S pesmijo okrog sveta.

Glavni govor proslave je imel generalni tajnik avstrijskega PEN-kluba Federmann, ki je ob tej priložnosti orisal umetniško pot in delo Nowotnyja ter navzoče seznanil, da bo novoustanovljeno koroško podružnico PEN-kluba odslej vodil Nowotny.

Domače Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ je minulo nedeljo vabilo na „Zabavno prireditev“. Odziv na povabilo je bil razveseljiv, saj je popoldne in zvečer bila Miklavževa dvorana nabito polna. Številni ljubitelji odrske umetnosti in prijetne zabave so prišli od blizu in daleč, da prisluhnejo in si ogledajo, kaj so naši prosvetaši tokrat pripravili. Ze več let je pri nas navada, da za to nedeljo, kateri po starem ustnem izročilu pravijo tudi mala pustna nedelja, vabijo naši prosvetaši prijatelje in znance na to tradicionalno prireditev, ki se od drugih hrupnih pustnih prireditev razlikuje v tem, da nudi svojim gledalcem poleg zabavnega tudi poučen program. Z veseljem moremo potrditi, da je prireditev dobro uspela in s tem tudi dosegla svoj namen.

Predsednik SPD „Bilka“ Rupert Reichmann je pozdravil vse navzoče in tako otvoril prireditev. Najprej je nastopil društveni moški zbor pod vodstvom pevovodje Valentina Kapusa in zapel pet narodnih pesmi, za kar je bil nagrajen z navdušenim aplavzom. Nato je sledila kratka veseloigra „Gospa Kordula“, v kateri je bilo prikazano, kaj vse se lahko zgodi, če se zberejo vaše klepetulje, katerim noben dogodek ne uide. Drugi nastop je bila enodejanka „Gumb“. V nekem mestu se je slučajno mudil minister, ki je povabil med drugimi tudi mestnega svetnika na večerjo. Le-ta se samozavestno veseli visoke časti in se pošteno pripravlja za odhod na večerjo. Njegova žena mu pri

tem seveda pomaga. Ko pa se svetnik trudi, da bi zapel gumb na ovratniku, se mu le-ta odtrga in pade na tla. Gumb iščejo vsi — svetnik, žena in služkinje, vendar ga ne najdejo. In ker doma tudi ni nobenega rezervnega gumba, svetnik zamudi večerjo pri ministru. Ob teh prizorih smo se pošteno nasmejali. Tretji nastop se je imenoval „Pepe Sulc pred sodnikom“, ki je kljub samo dveh nastopajočim osebam izzval pri publiku obilnega priznanja. Zadnja igra v programu pa se je imenovala „Bilčovska igra“, katere glavni stvaritelji je bil Miha Šelander iz Moščenice. Ta igra je bila čudovito podana in je imela poleg šaljive tudi poučno vsebino. Vsekakor so se ob raznih prizorih gledalci od srca nasmejali.

Za zaključek pa so naši godci zaigrali nekaj veselih viž, katere sta spremljali študentki slovenske gimnazije v Celovcu, Angelica Ogris in Milica Gasser.

Vsi, ki so to prijetno in zabavno prireditev obiskali, so se zadovoljni vračali na svoje domove in izrekli vse priznanje našim igralkam in igralcem z željo, da bi nas kmalu spet povabili na prihodnjo prireditev.

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Št. Janžu vabi na sklopično

PREDAVANJE O LUŽIŠKIH SRBIH

v soboto 16. marca 1974 ob 20. uri v gostilni pri Tišlerju v Št. Janžu v Rožu.

Predavanje sta pripravila dr. Pavel Apovnik in Hanzi Weiss.

K številni udeležbi vabi odbor

Na Kangbachen

Cilj V. Jugoslovanske himalajske alpinistične odprave bo letos 7902 metra visoki Kangbachen v Himalaji. Končno se je le uresničila dolgoletna želja jugoslovanskih alpinistov, da so od nepalske države dobili dovoljenje za pristop na ta vrh.

20 najboljših alpinistov — kandidatov iz vse Slovenije, se poteguje za udeležbo pri JHAO. 10 najboljšim alpinistom pa, ki bodo zlasti v zimski plezi pokazali najboljše uspehe, bo usojeno udeležiti se odprave na Kangbachen. Ekspedicija bo odpotovala v pomonskem času v mesecu oktobru letos.

Predno bo prišlo do selekcije 10 najboljših alpinistov pa se bodo kandidati morali spoprijeti s številnimi ozebniki, grapami, stenami in grebeni, ki pozimi še niso imeli obiskovalcev. Že iz tega vidimo, da so pogoji za udeležbo pri himalajski odpravi izredno trdi, vendar potrebni, da privedejo do zaželjenega uspeha.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na uprizoritev ljudske igre

DOMEN

v nedeljo 17. marca 1974 s pričetkom ob 19.30 uri v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu. Gostovali bodo igralci Slovenskega prosvetnega društva z Radiš.

Ljubitelje slovenske odrske umetnosti vabimo, da se prireditve udeležijo v čim večjem številu.

Odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

„Le fusil.“
„Pa čevlji?“
„Le soulier.“
„Pa menažka?“
„La gamelle.“

Takole sva se menila. „Ti pa res znaš,“ mi je rekel, ker sem odgovarjal hitro, kot bi streljal. „Dobro, postavljam te za komandirja francoske čete.“

Ko sem čez nekaj mesecv vprašal Karla, kje se je naučil francoski, ko me je tako spraševal kot profesor dijaka, se je zakrohotal. „Saj sploh ne znam! Obvladam samo tri jezike: tista dva v čevljih in svojega, pa še tega slabo, ker bi bil drugače najbrž komisar.“

Dobro uro so ostali pri jurišnikih in se menili, kam bi udarila četa in preizkusila svojo udarno moč. Kam drugam kot v Dolomite, med bele.

„Noter do Ljubljane vas bomo poslali s polnimi nahrbtniki propagande!“ je rekel Pemc. „Še mesec dni velja amnestija za bele. Morda pripeljete kakšnega k nam!“

V štabu so posedli okoli peči. Zunaj je zmrzovalo in brnil je leden veter. Komisar major Iztok je za mizo sestavljal poročilo za korpus. Zapletli so se v pogovor, kako težko je bilo pred letom dni, pred aretacijo Hrasta in Gaberja, ko se še ni vedelo, kdo bo koga.

„Kdove, Blisk, če je ostalo še kaj semena od tega plevela. Zdaj, ko imam v rokah divizijsko poveljstvo, sem zaradi tega bolj v skrbeh.“

Blisk se je skrivnostno nasmehnil.

„Zdi se mi, da v diviziji ni velike ribe. Kakšna majhna pa je gotovo kje. Hude škode nam ne morejo napraviti.“

„Kaj pa Alfa?“

„Iščemo ga. Kazno je, da tiči nekje v bližini korpusa.“

„Slej ko prej vam bo stopil v zanko, če bo količkaj živ.“

„Pa kaj, ko se potuhnel Včasih kar za nekaj mesecev, pa še ne veš, če je bil on, če ni še kdo drug...“

5

Vila Zlatorog se je kopala v rumenkasti luči poznega zimskega sonca. Njena s skodlami krita streha je bila strma, kot vraščen v obalo jezera. Iz vseh dimnikov se je kadilo. Lahen veter je dvigal štenast dim in ga razblinjal ob grajskih skalah.

Pred vilo se je ustavila kolona črnih mercedesov, iz katerih je izstopila skupina visokih oficirjev in se napotila mimo straž v vilo.

General in major Wolf sta se odrgala od gruče in se odpravila po poti med prastarim drevjem k jezeru.

„Gospod major, resnično sem vam hvaležen, v svojem imenu in v imenu vseh, ki jim je preti smrt, da lahko gledam to čudovito gladino. To jezero mi je čedalje bolj pri srcu. Veseli me, da je končno celo gaulajter rad ali nerad priznal pomembnost vašega prizadevanja, s tem pa nehote tudi sposobnost mojega štaba in mojo moč.“

„Veseli me, gospod general, da sem lahko uredil to malenkost, ki bi bila, če bi jo bili prezrli, za nas vse usodna.“

„Ne morem vam povedati, kako sovražim podlost in zahrbtnost človeške narave, ki ne pride nikjer bolj do izraza kot pri podlitkanju min. To je edino orožje, kjer se lahko tudi slabši maščujejo močnim.“

„Ne pritožujte se, gospod general. Ali nismo bili mi prvi, ki smo proglasili in izvajali načelo, da v boju ne bomo izbirali sredstev? Sedaj se ravna po tem načelu tudi sovražnik. V vojni ni stvari, gospod general, ki bi trajno korstila samo eni strani. Vzemimo za primer bombardiranje Anglije...“

„Kljub temu, dragi major, se mi zdi za malo, da nam pred nosom zamirajo vilo in da nas skoraj zvabijo vanjo... Ali veste, kaj bi pomenilo obglaviti vojno-politični štab te pokrajine v tako kritičnem trenutku?“

„To bi imelo za nas usodne posledice,“ se je samodopadljivo smehljaval Wolf in nadaljeval: „Mi smo tu zato, da preprečujemo zle nakane.“

„Imenično! Saj sem ob tem skoraj pozabil na vas.“ General je postal sredi poti, polegnil iz žepa tobačnico in dejal: „Za to ste zaslužili cigaro!“

„Hvala, gospod general!“ Wolf je vzel cigaro in ponizno počil s petami, kot bi mu bil general sporočil, da so ga povišali v polkovnika. Sam zase pa je mislil: „Cigara... Preketo malo se cenite! Petdeset dimov ste vredni vsi skupaj!“

General je prižgal obema. Zadovoljno puhajoč svaljke dima v mrzel zimski zrak, sta šla počasi k vodi in se zadržala proti otoku, ki je sredi meglenih hlapov vstajal nad gladino kot privid.

Major Wolf je bil v poslednjih trenutkih prepričan, da bi se odpeljali v Gorico. Agent Alfa mu je namreč sporočil, da so se korpusni diverzanti odpeljali nekam proti Gorici in da se spet obeta večji napad, verjetno v dolomiški smeri. Prvo vest je povezal z generalovim povabilom na sestanek v zasebni vili. Takoj je sporočil generalu svoje pomisleke. Sporočilo, da so tamkajšnji varnostni organi pregledali hišo, z generalom nista zaupala. Tako se je Wolf odpeljal s posebnim strokovnjakom za odkrivanje min v Gorico. Natančno sta pregledala vse prostore in odkrila v dimniku v kleti mine velike eksplozivne moči, ki bi jih zagotovo pokopale. To odkritje je generalu neznansko godilo: spet je imel nekaj, s čimer bo obremenjeval Irzaški štab.

„Major Wolf, varujte mi agenta Alfa kot punčico svo-

JANOSCH

Možiček v cigaretni škatli

K vsaki šoli sodi šolsko dvorišče. Imela ga je kajpak tudi šola, v katero je hodil drugošolček Luka Kimel. Južni del šolskega dvorišča je zavzemal zelenjadni vrt upravitelja Valuge. Ob ograji so v odmorih rade postavale gruče učencev. In tako je sčasoma prišlo v navado, da je bila v glavnem odmoru v kotu zelenjadnega vrta velika menjalnica.

Kdor je imel kakšno reč, ki bi jo rad zamenjal, je vedel, kje se mora zglasiti.

Za nepoškodovano švedsko znamko si, postavim, lahko dobil celo prepariranega melulja, za isto znamko, če je bila scifranca, pa še navadnega hlačnega gumba ne. Pri tovrstnih poslih lahko krasno obogatíš. Seveda, če znaš dobro računati.

Vzemimo, da imaš modro kakadujevo pero z rdečimi progami. Zamenjaš ga za enajst živih črvov. Z enajstimi črvi lahko ujameš kakih šest krapov. Pet črvov gre pri tem v izgubo. En krap ti uide, ostane jih pet. Trije so bolj klavni in potemtakem za v ponev, dva pa ostaneta pri življenju in

Deset majnih prijateljev

Sju-linov oče je šel zgodaj zjutraj v tovarno. Sju-linova mati je vzela motiko in odšla na polje. Sju-lin je ostal doma sam samcat. Kaj naj počne? Nobenega dela ni imel.

Sju-lin je sklenil, da ne bo čepel križem rok. Vzel je metlo in motiko in šel na dvorišče. Na dvorišču je bilo veliko kamenja in plevela. Pometel je dvorišče, populil plevel in ga vrgel v košaro. Potem je prekopal grede, jih posejal s semeni in zalil.

Ko je končal vse delo, si je umil roke in sedel pod drevo, da bi se odpočil.

Z dela se je vrnil oče in vprašal Sju-lina: „Kdo pa je počistil dvorišče?“

Sju-lin je odgovoril: „Jaz. Pomagalo mi je deset majhnih prijateljev.“

S polja se je vrnila mama in vprašala: „Kdo je prekopal grede in jih zalil?“

Sju-lin ji je odgovoril: „Jaz. Pomagalo mi je deset majhnih prijateljev.“

„Kje pa je teh tvojih deset majhnih prijateljev?“ sta se začudila oče in mati.

Sju-lin je dvignil roke, pokazal prste in dejal:

„Poglejta jih, tukajle so.“

priredeta in vrtni akvarij. Pustiš ju, da malo zrastle, potem pa ju zamenjaš za štiri metre ribiške vrvice, dva trnka in košček usnja za pračo. Nato si sam poiščeš nekaj črvov, uloviš na oba trnka morda celo deset krapov, jih zamenjaš za ... in tako naprej, dokler ne obogatiš.

No, prav! Nekega dne je Luka Kimel imel odveč rdeče nalivno pero (mislim takšnega z rdečo tinto, kakršnega imajo samo učitelji). V glavnem odmoru je šel v menjalni kot in glasno oznanil:

„Prima nalivnik z rdečo tinto! Kdo ima kaj za zameno?“

Hano Vrabcu iz četrtega A je imel nekaj za zameno.

„Poglej tole, pridi sem! V tej cigaretni škatli imam skrivnostnega možička. Pazil Prisluhni! Slišiš?“

Luka Kimel je pritisnil uho na cigaretno škatlo in pri pričji zaslišal možička:

„S-s-s-tap-tap-s-s-s.“

Bilo je zares sila skrivnostno, ampak saj vendar vsi vemo, da skrivnostni možički v resnici so.

„Kadar te bo učitelj vprašal kaj takega, cesar ne boš vedel, vzemi na skrivaj ciga-

retno škatlo, pritisni si jo k ušesu in možiček ti bo zmerom povedal pravičen odgovor. Toda cigaretno škatle ne smeš nikoli in za nobeno ceno odpreti, sicer bo čarovnije v trenutku konec. Enkrat na dan potisni vanjo svežo travno bilko. Tole možički se hranijo namreč s travo.“

To bi bila res dobra menjava, toda Vrabcu je bilo nalivno pero premalo. Rdeča tinta gor, rdeča tinta dol, trdil je, da ga lahko kupiš v trgovini in da stane prav toliko kot črno.

Okrog obeh menjalcev se je zbralo že pol šole. Luka Kimel je priložil še dve precej razgrizeni radirki. Pa še zmerom ni bilo dovolj. Takšne skrivnostni možički v cigaretnih škatlah so res dragocena reč.

Luka je obljubil Vrabcu še golobje jajce in živega rogača in menjava je slednjic le obveljala.

Naslednjo uro so imeli računstvo. Učitelj je vprašal:

„Enajst in ena, deljeno s štiri?“

Vprašan ni bil Luka Kimel, marveč njegov sosed Benedikt. Toda takole za preizkušnjo si je Luka na skrivaj pritisnil cigaretno škatlo na uho.

„Trrriimtrrrimmm!“

Luka ni takoj vedel, za kaj gre, saj se je moral možičkove govorce šele naučiti. Toda ko je Benedikt rekel: „Tri,“ in je bil odgovor pravičen, se je Luka spomnil: Trrriimtrrrimmm, je rekel možiček v cigaretni škatli.

To je bila res bomba. Golobje jajce, živi rogač in nalivno pero z rdečo tinto so bile prave malenkosti z možičkom v cigaretni škatli. Z njim bo Luka Kimel lahko napravil čuda stvari.

„Dve in tri in osem manj šest?“

Brž spet cigaretno škatlico na uho!
„Smmmmmmmmmm!“

Sedel, jasno! Luka Kimel je hitro dvignil roko in zdrdral: „Sedel.“ In res je bilo tako. V zadnjem odmoru sta z Vrabcem iz četrtega A zamenjavo še enkrat slovesno potrdila s tem, da sta si krepko segla v roke in se boksnila v rame. In tako je menjava držala za zmerom in dokončno in nobeden ni več mogel vzeti besede nazaj.

Opoldne je bilo šole konec. Doma bi Luka svojemu skrivnostnemu možičku nadvse rad potisnil v škatlo košček pečenega krompirja, pa je bil predebel. Škatlo bi bil moral odpreti, toda tedaj bi bilo v trenutku čarovnije konec. Zato pa je dobil možiček kar dve sveži travni bilki.

Luka bi se tudi silno rad pogovoril z njim. Takole kot mož z možem, kot človek s človekom. Toliko pomembnih stvari bi ga rad povprašal. Toda ne. Zapoved je bila: Nikar ne odpiraj cigaretno škatle!

Ponoči pa Luka le ni mogel več zdržati.

„V temi gotovo ni tako hudo, če odpreš škatlo. Saj smemo, postavim, tudi filme razvijati samo v temi. Razvijanje filmov pa je pravzaprav tudi nekakšna čarovnija. Najprej so prazni, potem pa se na njih prikazuje slike.“

Tako je Luka v temi odprl cigaretno škatlo. Zaslišal je nekakšno brenčanje, ki se je počasi oddaljevalo in zamrlo v temi. Kot da bi zletel debel čmrlj.

In čarovnije ni bilo več.

ARMENSKA PRAVLJICA

Mojster in naročnik

Nekoč je prišel neki naročnik k izdelovalcu kučem, prinesel mu je ovčjo kožo in zaprosil:

„Sešij mi kučmo iz te kože!“

„Dobro,“ pravi mojster, „sešijem ti jo!“

Odide naročnik od mojstra in si misli pri sebi:

„Ta koža je velika — morda bi mi sešil dve kučmi!“

To je pomislil, vrnil se je k mojstru in ga vprašal:

„Povej mi, mojster bi mi iz te kože ne mogel sešiti dveh kučem?“

„Zakaj pa ne?“ odvrne mojster. „Lahko.“

„Če je tako, potem mi sešij dve kučmi,“ pravi naročnik in odide.

Napravi nekaj korakov, malo pomisli, se znova vrne k mojstru in vpraša:

„Mojster, mi iz te kože ne bi sešil treh kučem?“

„Zakaj pa ne?“ odvrne mojster. „Tudi tri lahko sešijem.“

Razveselil se je naročnik in je vprašal:

„Štirih mi ne bi sešil?“

„Tudi štiri ti sešijem,“ odvrne mojster.

„Kaj pa pet?“

„Tudi pet jih sešijem.“

„Potem mi sešij pet kučem!“

Naročnik odide, na pol poti pa se znova obrne in gre vprašat:

„Mojster, mi ne bi sešil šest kučem?“

„Tudi šest ti jih sešijem!“

„Sedem mi jih ne sešiješ? Ali pa nemara celo osem?“

„Zakaj pa ne? Tudi osem ti jih lahko sešijem!“ odvrne mojster.

„No, mi sešij pa osem kučem!“

„Dobro, sešijem ti jih osem.“

Čez teden dni pridi ponje.“

Čez teden dni pride naročnik k mojstru:

„So moje kučme gotove?“

„Gotove,“ odvrne mojster. Pokliče vajuca in mu reče:

„Pojdi in prinesi naročniku njegove kučme.“

Vajenec še tisti mah prinese osem majcenih kučem — na jabolko bi jih še spravil, na glavo pa ne!

Naročnik jih pogleda, osupne in vpraša:

„Kaj pa je to?“

„To so kučme, ki si jih naročil pri meni,“ odvrne mojster.

„Eh, mojster! Zakaj pa so te kučme tako majhne?“

„Kar sam premisli!“ odvrne mojster.

Vzame naročnik svojih osem kučem, odide in razmišlja:

Zakaj so kučme le tako majhne? Zakaj le? ...

Janko sanja

Sanja lepe sanje Janko, zdi se mu, da je v raketi, a krog njega glej planeti in prijatelj Branko.

Protj Luni zdaj letijo. Zavoro že pritiska Janko. „Ne na plin“ zavpije Branko (Lepe sanje — pa adijo).

Silen pok in tresk se čuje. Janko v hipu se zbudi. Toda kje! Povejte vi, saj bole ga vse kosti.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

jega očesa! Delajte z njim previdno kot z dojenčkom v vati! Ne zahtevajte ničesar takšnega, kar bi ga lahko uničilo. Alfa je nenadomestljiv. Pustite mu, da sam izbira mejo tveganja.“

„Da, gospod general! Tako sem ravnal z njim vsa ta leta, sicer ga gotovo ne bi bilo več med živimi, kot ni že mnogih drugih. Korpusna Ozna strahovito mrcvari. Vse majhne ribe izginjajo ena za drugo. Čez kakšen mesec ali dva jih odkrijejo ...“

„Škoda, da ste od Hrasta zahtevali preveč hkrati. Sicer pa se je vlaganje vanj izplačalo. Zamislite si, kaj bi bilo, če bi bil postal komandant divizije! Danes ne bi bilo več Lazarja ne njegovega štaba ne komunističnega vodstva te pokrajine! Tega, kar smo nameravali storiti prek njega, ne bomo mogli več izpeljati.“

Pa pustiva to. Teža zimske ofenzive bo padla na tržaški štab, medtem pa se bomo mi temeljito pripravili. Čeprav nam na frontah ne gre najbolje, še vedno verujem v preobrat. Zaupno vam povem, da naše vrhovno poveljstvo pričakuje, da bomo z veliko ofenzivo na zahodu vrgli Anglosase v morje in potem stabilizirali fronto na vzhodu. Potreben nam je čas za naše tajno orožje,“ je spet ponovil general.

„Tudi jaz upam, gospod general, čeprav že dolgo ne verjamem v čudeže.“

General se je obrnil in ga užaljeno pogledal od strani. „Te misli raje pridržite zase. Danes boste slišali, kaj bo povedal Rainer, ki prihaja naravnost od Führerja. Prinesel nam je njegovo poslanico.“

General se je sanjavo zazrl prek jezera, kjer se je sredi pobočja belila vila princa Pavla — Beli dvor — ki mu je bila namenjena. Globoko je zajel mrzlo sapo in dejal:

„Helmut, težko se je odreči tako lepim in bogatim pokrajinam ... in sadovom zmage. Če dobimo to vojno, bo-

mo od tod vladali vse do Jadrana. Prav v tem mestu, okoli tega jezera, bomo zbrali jedro zmagovite elite in oblasti. Tu bomo ustvarili s svojo marljivostjo raj na zemlji.“

Priznati morate, da ima Rainer dober okus. Izbral si je Zlatorog. To je stavba v pravem alpskem stilu in v najbolj romantičnem kraju. Kako neverjetno se spaja z okoljem! Koliko je vredna ta tišina, samota, drevje, otok in gore ... V primerjavi z berlinsko betonsko džunglo je to prava oaza miru! Kraj za sanjarjenje!

„Bolj mi je všeč vaša, gospod general!“

„Katera? Prejšnja ali sedanja?“

„Sedanja, sevé!“

„Tudi prejšnja mi je bila všeč. Sedaj jo je kupil — se pravi, podarili so mu jo — Martin Bormann. Sam sem kriv. Povabil sem ga, da si ogleda ta biser. Tako mu je bilo všeč — tudi jezero in pokrajina — da sem bil pri pričji ob vilo. In že teden dni zatem je delala v njej Bormannova komisija z Rosenbergovim pomočnikom ... Kdo ne bi razumel potrebe, da ideologijo NSDAP spremene v religijo. Za to res ni boljšega mesta v vsem rajhu.“

„Vaša je seveda lepša in mogočnejša. Ne samo zato, ker jo je imel princ Pavel. Tu se pozna človekov značaj: Bormannova vila je zakamufilirana z drevjem, vaša pa je odkrita: iz okolja se dviga kakor spomenik.“

„Dobro oko imate, major. Vse mi je všeč pri tej vili; samo tišta sloka Marija Devica ob kamnitem vходу na spodnjem stopnišču me moti.“

„Zakaj? To je svojevrstna kiparska mojstrovina!“

„Pozna se vam, da ste potrebni ideološke prevzgoje! Na vas vpliva samo lepota, ne pa vsebina. Ali niste opazili, da je kipar, ta norec, postavil boso svetnico na kroglo sveta? Ali se vam ne zdi to odvratno in proti vsem našim načelom? Tu bomo vladali mi, ne pa bogovi in farji! Se manj pa ženske z otroki. In tudi takšne ne brez njih ... Sa-

mo mi, Helmut, elital!“ je pribil general.

„Ne delajte si zavoljo tega problema, gospod general. Marijo lahko vržete v vodo, če vam ni všeč predstava, da v bistvu gospodarijo svetu ženske in otroci. Mi moški smo na svetu le zato, da strežemo ženskim muham in spočnjamto tiste, ki nas bodo izpodrinili.“

„To so vaše utvare! Pa pustiva to! Vse to bo naše le tedaj, ko bomo zmagali. Če pa ne bomo, si bodo te vile razdelili komunisti, prav tako, kot smo si jih mi. Te dni, ko sem se vrnil, sem pregledoval strogo zaupne akte projekta „Po zmagi“.“

Poglejte, dvorec „viteškega kralja“ Aleksandra Zedinitelja Karadjordjevića stoji nad kopaljščem, kjer smo lovili some in smuče. In zamislite si v njem visoko šolo NSDAP, šola za vse vrste elite! Po zmagi bi morali tja na prevzgojo tudi vi. Iz vas bo treba sprati individualizem, ki bo takrat še posebno odveč. Celu nevaren bo, da ne bi okužil drugih. Še zdaj ga težko prenašamo, čeprav vas potrebujemo, če sva odkrita.“

„Ne verjamem v nobeno šolo, ki bi me spremenila. Ali se vam ne zdi, da sem prestar in da je starega konja težko učiti vožnje na nov način?“

„Dragi Wolf, imamo metode, ki bodo ljudi temeljito spreminjale! Poznam vas. Upognili se boste kot vrbova veja. Ne zavedate se, kako na koncu ste že bili! Tokrat sem vas stežka izvlekel. V nebo kujem vaše zasluge!“

„Delam po najboljši vesti in v mejah možnosti.“

„V redu,“ je rekel general in pogled mu je poromal k otoku. „Cerkev bomo podrli in s kamnjem vred odstranili ostanke starih Slovanov in Slovencev — za večno jih bomo potopili v jezersko dno. Prvi dan, ko se bo vojna končala, bom dal vklesati v kamen: Veldes, deutsch für immer! To bo temeljni kamen za moderno svetlišče Odinu.“

(Nadaljevanje v naslednji številki)

O. HENRY

Sorodni duši

Vlomilec je stopil skozi okno zelo hitro, toda oprezno. Nato je postal in globoko zadihal. Vlomilec, ki spoštuje svojo umetnost, vedno malo počaka, preden se loti dela.

Hiša, v katero je stopil, je bila trinadstropna vila. Po opaženem pročelju in neurejenem vrtičku pred njo, je vedel, da je njena lastnica nekje na oceanski obali in toži mlademu moškemu v mornariški čepici, kako nikoli nihče ni razumel njene-ga rahločutnega in osamljenega srca. Po svetlobi v oknu tretjega nadstropja je sklepal, da se je hišnik že vrnil domov, da pa bo kmalu ugasnil luč in legel k počitku, kajti ura je bila že pozna. Bil je september, v prirodi in v dušah ljudi čas, ko človek začne smatrati lepo hišo in urejen vrt za ničemurnost in si želi povratka svojega življenjskega druga, s katerim se že trideset let dnevno prepira. A brez njega ne more, tako se ga je navadil.

Vlomilec je prižgal cigareto in zaslonjeni plamen vžigalice je za trenutek osvetlil njegov molčeči obraz. Takoj se je videlo, da pripada tretji skupini vlomilcev.

Te tretje skupine še niso spoznali in sprejeli. Policija pozna le dve vrsti, prvo in drugo. Razlikovanje pripadnikov obeh vrst je zelo enostavno. Gre za to, ali ima vlomilec kravato ali ne.

Ko ujamejo vlomilca s kravato in belo srajco, ga takoj dajo v prvo skupino. Tak vlomilec je podnevi popoln gentleman, zajtrkuje v jutranji halji, gre vsako nedeljo k maši in je navadno tudi vzoren občan. Ko pa pada noč, se ves posloviti svoji nečastni obrli — vlomilstvu. Njegova mati je vedno zelo bogata in spoštovana (sicer gre pa to vedno skupaj). Ko takega vlomilca ujamejo, takoj zahteva odvetnika, pilo za nohte in „Policijski vestnik“.

Če pa ujamejo vlomilca, ki ne nosi kravate in bele srajce, ga opišejo kot izvržek človeštva, zlikovca najnižje stopnje in ga celo enačijo s tistim znamenitim lopovom, ki je leta 1878 ukradel policistu Hennessyju lisice iz žepa in jih nato prodal drugemu policistu.

Naš vlomilec je nosil moder pullover. Ne bi ga mogli dati niti v prvo niti v drugo skupino. Policija bi se gotovo osmešila, če bi ga skušala klasificirati. Saj tam še niso slišali o spoštljivem, nezahtevnem vlomilcu, ki ni niti gentleman niti baraba.

Vlomilec iz tretje skupine se je začel plaziti. Ni nosil ne rute čez obraz, niti ni imel gumijastih rokavic ali čevljev. Le v žepu je imel pištolo kalibra 38 mm in po ustih je premetaval žvečilni gumi.

Pohišstvo v sobi, kamor je vlomilec pravkar stopil, je bilo pred prahom zaščiteno s težkimi pregrinjali in tudi srebrnina je bila verjetno skrita nekje na varnem. Vlomilec je vedel, da plen ne bo bogat. Njegov cilj je bila razsvetljena soba v tretjem nadstropju. Tam bi se morda dobilo nekaj drobiža, morda celo ura. Vsaj poskusiti se splača.

Plinska luč je le medlo brlela. Ko je prišel v tretje nadstropje, je takoj našel sobo. V postelji je mirno spal neki moški. Na nočni omarici je bilo nametanih nekaj stvari — drobiž, ura, ključ, trije igralni žetoni in na pol prazna steklenička z zdravili.

Vlomilec je napravil nekaj korakov, ko je moški v postelji zamrmral, se obrnil proti prišlecju in od-

prl oči. Leva roka mu je šinila pod blazino in ostala tam.

„Le miren ostani, bratec,“ mu je velel vlomilec. Njegov glas je bil miren in prijazen, sicer pa vlomilci tretje skupine nikoli ne kričijo ali sikajo na svoje žrtve. Mož v postelji je pogledal črno odprtino pištole in mirno obležal.

„Daj no, dvigni roke nad gavo,“ je dejal vlomilec. „Lahko bi te prijelo, pa bi še streljal vame. Morda imaš pod blazino kakšen pihalnik? Začo le lepo ubogaj in dvigni roke nad glavo.“

Mož v postelji je sedel in dvignil desno roko visoko nad glavo. Levico pa je pustil pod blazino.

„No, še levo roko, bratec, da me res ne bi ustrelil.“

„Ne morem je dvigniti,“ je dejal mož v postelji.

„Zakaj pa ne?“

„Revmatizem v ramenskem sklepu.“

„Vnetje?“

„Da. Sprva je bilo le vnetje, sedaj pa je že kronično. In na celo ramo je prešlo.“

Vlomilec je nekaj časa miroval,

ANDREJ KOKOT

Še enkrat

Še enkrat bom stopil na plan, poslednjič premeril tihho zavest, steptano v škarpo prezira in zatulil v krivično stran.

Še enkrat bom prosil za glas in počakal odmeva.

Ne sprašujte zakaj.

Iz zbirke „Onemelo jutro“, ki bo v kratkem izšla pri založbi Drava.

— Redno plačujem davke, — sem dejal, — zato zahtevam, da vsak predmet, ko boste končali, postavite na svoje mesto. Vsak predmet!

— Kar mirni bodite, — je odvrnil inšpektor Littler. — To bomo storili ne glede na to, ali bomo našli tisto, kar iščemo, ali ne.

Pri tem je mislil na truplo moje žene.

— Drago vas bo to stalo, inšpektor... Samo pogledjte vrt, ki so ga vaši fantje prekopal. Prava Hirošima. Poleg tega vidim, da ste sklenili uničiti kos za kosom mojo hišo.

— Samo potrpite, — je dejal inšpektor. — Če kdo ubije svojo ženo, jo navadno pokoplje na svojem posestvu. Kajti če jo zakoplje kje v gozdu, lahko prej ali slej naleti na tisti konec kak trmast skavt...

Nič nisem odgovoril. Gledal sem le rove, ki so ostajali za policaji.

Littler je pogledal skozi okno:

— Kakor vidite, smo zelo natančni... Ko bomo to končali, bomo analizirali saje v dimniku in pepel v pečeh...

— Kar dajte, toda zaman se trudite. Nisem ubil svoje žene in niti sanja se mi ne, kje naj bi bila.

— To je zelo čudno, posebno če vemo, da se je pred kratkim zavarovala za deset tisoč dolarjev. Se vam ne zdi?

Prikimal sem. Toda ta butec ni vedel, da ta znesek ni bil edini razlog, da sem se otrešel Heleni; kratko malo je nisem mogel več trpeti.

— Sta se z ženo razumela?

— Nikakor ne. Toda to še vedno ni razlog, da bi ji bil zavil vrat.

— Triberjerji trdijo, da sta se prepirala vsak večer brez izjeme.

Fred in Vilma sta bila naša najbližja soseda.

— Če sta karkoli slišala, je bilo to samo tedaj, kadar sama nista kričala drug na drugega.

Pod nama je bilo slišati pnevmatično kladivo. To je bil znak, da so policaji začeli razbijati tla v kleti.

mereč s pištolo na moža v postelji. Poškilil je na nočno omarico in spet na moža v postelji. Nenadoma je spačil obraz.

„Nikar se ne delaj norca iz mojih bolečin. Če si prišel krasti, vzemi, kar najdeš. Nekaj stvari imaš kar tukaj na omarici. Le pači se mi nikar.“ Glas je bil jezen.

„Oprostite,“ je dejal vlomilec in znova skremžil obraz. „Toda tudi mene je začelo trgati, kar tako, na lepem. Srečo imate, da sva revmatizem in jaz stara znanca, če ne, bi vas že davno ustrelil, ker niste dvignili rok.“

„Kako dolgo pa vas že trga?“ — se je pozanimal mož.

„Štiri leta. Sicer res ni tako dolgo, toda če ga enkrat imaš, se ga ne znebiš do smrti. Tudi mene je napadel v levo roko.“

„Ste že poskusili kačjo mast, predvsem klopotačino?“ — je vprašal.

„Na kile,“ je nejevoljno odvrnil vlomilec. „Če bi vse kače, katerih mast sem uporabil, postavili v vrsto, bi segale do lune in še dlje, njihovo rožljanje in sikanje pa bi se slišalo od Valparaísa do Indiane in nazaj.“

„Nekateri jemljejo Chiselium tablete,“ je pripomnil mož iz postelje.

„Nesmisel,“ se je namrdnil vlomilec. „Jemal sem jih vse leto, pa ni nič pomagalo. Malo olajšanja sem čutil, ko sem jemal Finklhamov ekstrakt, pa balzam in tople obkladke. Toda še vedno sem prepričan, da mi je pomagal le zarjaveli žebelj, ki ga stalno nosim s seboj.“

„In kdaj je pri tebi huje, zjutraj ali zvečer?“ — je vprašal mož.

„Ponoči, ravno takrat, ko imam največ dela. Veš kaj, kar pusti desnico, upam, da ne boš... Kaj pa Blickerstaffov krvni močnik si že poskusil?“

„Še ne. Kako pa te boli? Te zbada ali pa čutiš enakomerno topo bolečino?“ je vprašal mož.

Vlomilec je sedel na stranico postelje in odložil pištolo poleg sebe.

„Kakor kdaj,“ je odgovoril. „Vedno pa me napada, ko se najmanj nadajam. Že nekajkrat sem moral pustiti delo in praznih žepov oditi. Ti prekleti zdravniki sploh ne vedo, kaj je dobro za revmo. Samo denar ti vzamejo, in to je vse.“

„Tudi jaz sem prišel do istega spoznanja. Potrošil sem že nekaj tisoč dolarjev, pomoči pa nisem

Smeh stoletij

Na potovanju je Pailleron prenočeval v boljši podeželjski gostilni. Okoli petih zjutraj ga zbudi močno trkanje na vrata.

„Kaj je!“ se vznemiri pisec komedij.

Gostilničarka mu odgovori:

„Gospod, neki potnik, ki zdajle odpotuje, je pomotoma zamenjal klobuk. Prosim, ali bi hoteli pogledati, če nimate morda kakega tujega klobuka pri sebi!“

Slikar Edgar Degas si je pridobil priznanje šele v pozni starosti. Na dražbi večjega števila svojih del je videl, da so njegovo mojstrovino „Plesalke ob držaju“, za katero je pred mnogimi leti dobil petdeset frankov, prodali za pol milijona. Vsi so se čudili Degasovemu miru, ta pa je le pripomnil:

„S tem je prav tako kot z dirkalnimi konji. Konj dobi oves, njegov lastnik pa nagrado.“

Slikar Renoir je prejel pismo, v katerem se je davčni urad čudil, da ima tako nadarjen in slovit slikar tako malo dohodkov, kot jih je prijavil.

„Spoštovani gospodje,“ je odgovoril Renoir lakonično, „le-mu se čudim tudi jaz.“

dobil nobene. Ti roka kaj zateka?“

„Da, zjutraj in kadar se pripravljajo na dež.“

„Meni tudi,“ je rekel mož. „Lahko povem, kdaj se odpravi oblak, velik kot namizni prt, iz Floride proti New Yorku. In če grem mimo gledališča, kjer igrajo „Mojstra za dež“, mi začne roka kar trepetati. In zbada me, kot da bi me nekdo z iglo...“

„Preklete, kako me je zbadlo,“ je zaklel vlomilec in se skremžil.

„Saj tudi mene boli,“ je pritegnil mož iz postelje.

Vlomilec je pogledal pištolo in jo z vzdihom olajšanja spravil v žep. „Veš kaj, stari, ali si že poskusil Opodeldoc?“

„Pomije,“ se je razjezil mož. „Pomaga prav toliko kot presno maslo, ki ga namežeš na kruh in oboje vržeš skozi okno.“

„Opodeldoc je pravzaprav le zdravilo za malo Meiko, ko se vreže v prstek ali pa jo opraska muca. Jaz poznam le eno zdravilo, ki za gotovo pomaga. To je požirek dobre pijače. No, midva sva končala,

saj sem že spravil pihalnik. Zdaj pa pokonci, fant, obleci se hitro. Greva nekaj popit. Zaboga, spet me je zabolelo.“

„Ves teden se že ne morem sam obleči. Bojim se, da sluga Tom spi in da...“

„Daj no mir s slugo. Ti bom pa jaz pomagal, da boš zlezal v svoje cape.“

Mož je skremžil obraz, ko je premaknil levico. „Ne vem, zakaj...“, je začel.

„Tu je srajca,“ mu je rekel vlomilec. „Obleci jo. Poznam človeka, ki sta mu gostilniško mazilo in tamošnji sirup pozdravila revmo v dobrih dveh tednih. In to v obeh rokah.“

Ko sta stopila skozi vrata, se je mož nečesa spomnil in hotel nazaj v sobo. „Pozabil sem denar. Sinoči sem ga položil na omarico in...“

Vlomilec ga je ujel za rokav suknjiča in ga povlekel nazaj. „Pusti svoj denar na miru. Jaz sem te povabil, zato bodi moj gost. Slišiš, si že poskusil pasji jezik ali pa zimzelen?“

— Fred Triber mi je povedal, da je v petek ponoči slišal iz vaše hiše presunljiv krik...

— Lažnivec!

— Pred zoro pa vas je videl, da ste kopali.

Zbudil je ženo in ta vas je tudi videla.

— Prekleta radovednost! In to naj bodo sosede!

— Kakorkoli že, o tem sta razmišljala ves dan, ko pa ste jima povedali, da je vaša žena odpotovala, sta nas poklicala.

— Prav... Ko ste že izkopali tistile zaboj, kaj ste našli v njem?

Dobri sosede

— No, mrtvo mačko. Toda...

— Povejte mi, inšpektor, ali vedno, kadar dobite prijavo, uničite vso hišo?

— Ne, — je dejal Littler. — Običajno obvestimo druge policijske postaje in čez čas pogrešano osebo najdemo. Če ne prej, ko ji zmanjka denarja.

— Zakaj pa še zdaj niste poskusili tega?

— Zato, dragi moj, ker imamo dve priči, ki sta slišali krik in videli, kako kopljete na vrtu.

— Preklete barabe! — sem se razburil.

Nisva se več pogovarjala. Od časa do časa so prihajali njegovi ljudje in mu poročali. Vsako poročilo je zbrisalo iz njegovega obraza košček samozavesti. Ob sedmih zvečer, ko se je začelo mračiti, se je v kleti ustavilo pnevmatično kladivo. K Littleju je stopil njegov narednik. Bil je ves prašen. Javil je:

— Spodaj ni ničesar, prav ničesar.

Inšpektor se mi je kar nekam smilil.

Jezno me je pogledal: — Vidite, jaz pa bi skoraž glavo stavil, da ste ubili svojo ženo. Kar čutim, da je bilo tako.

— Ali se bomo sklicevali na domneve? — sem pikro odvrnil. — Sicer pa, predstava je končana, gospodje. Čez nekaj dni vam bom poslal račun za vso to razdejanje.

— Samo izvolite, — je pikro dejal Littler, toda pikrost mu ni niti najmanj pristajala.

Čez pol ure so odšli.

Mirno sem povečerjal in bral časnik.

Nekaj minut pred polnočjo sem zaslísal na zadnjih vratih tiho trkanje. Odprl sem sosedu Fredu Triberju.

— Ali si prepričan, ta tvoja žena spi? — sem ga vprašal.

Pritrdil je.

— Pred jutrom se ne bo zbudila. Se nikoli se ni.

Vzel sem klobuk in šla sva v klet njegove hiše.

Helenino truplo je ležalo v najbolj hladnem kotu pod šotorskim platnom. To je bilo zelo dobro skrivališče. Fredova žena Vilma ni nikoli zašla v klet.

Dvignila sva truplo, ga prenesla čez dvorišče do moje hiše in nato v klet. Bila je res kot prava Hirošima, polna lijakov, od katerih so bili nekateri tudi do dva metra globoki. Spustila sva Heleno v najglobljo jamo, nato pa zasula s kamenjem in razbitim betonom.

— Ali si prepričan, da je ne bodo našli? — je zaskrbлено vprašal Fred?

— Seveda, — sem se zasmel. — Najboljše skrivališče so prav tisti kraji, ki so že bili preiskani. Jutri bodo prišli delavci, da bi popravili škodo in zabetonirali njen grob.

Ko sva v kuhinji pila whisky, me je Fred žalostno vprašal:

— Ali moram res čakati celo dolgo leto?

— Morda tudi več. Ne smeva se igrati, Fred. Šele tedaj boš lahko zadavil svojo ženo, jaz pa jo bom skrival v kleti vse dorlej, dokler Littler ali njegov naslednik ne bo preiskal tvoje hiše.

Steve Conel

Jubilejna Planica vabi

Letošnja mednarodna prireditev smučarskih skokov v svetovno znani Planici bo v znamenju posebnega jubileja — namreč 40-letnice smučarskega skakanja. Prireditev bo v dneh od 15. do 17. marca ter se bodo na skakalnici velikanki zbrali najboljši skakalci iz vsega sveta.

Prvega dne, v petek, 15. marca, bodo na sporedu poskusni poleti in trening prijavljenih tekmovalcev na 165-metrski skakalnici velikanki. Za ta dan bo značala vstopnina samo 5 dinarjev na osebo (zelene vstopnice). V soboto bo prvi tekmovalni dan ter bo vstopnina za šolarje, študente in vojake po 10 in za vse ostale po 20 dinarjev (rumene vstopnice). Za glavni tekmovalni dan v nedeljo bo vstopnina (modre vstopnice) prav tako značala 20 dinarjev za osebo, medtem ko bodo otroci do petega leta starosti prireditev lahko obiskali brezplačno.

Organizacijski komite je za obiskovalce letošnjih prireditev v Planici pripravil poseben „planiški paket“, ki bo vseboval za določen dan 4 vstopnice, parkirno nalepko (vendar mora biti avto že 45 minut pred začetkom tam, da bo dobil rezervirani parkirni prostor) ter lepilno spominsko značko. Cena takega „paketa“ bo značala 100 din.

V ostalem bo enodnevno parkiranje stalo 10 din za osebne avtomobile, 20 din za kombije in 50 din za avtobuse, medtem ko bodo prireditvene značke prodajali po 10 in jubilejne značke po 20 dinarjev.

Za letošnje jubilejno prireditev v Planici vlada veliko zanimanje doma v Jugoslaviji, pa tudi v drugih državah, tako da pričakujejo rekorden obisk. Prvotno so bili organizatorji v skrbeh zaradi snega in so izdelali že podroben načrt, kako ga bodo dovažali iz Tamarja. Zdaj jim je te skrbi odvzelo vreme.

Podrobni spored prireditev je naslednji:

- 15. marca ob 9.30 uri slovesna otvoritev in nato začetek poskusnih poletov na 165-metrski skakalnici z uradnim treningom.
- 16. marca ob 9.30 uri otvoritev, poskusni poleti in deset minut kasneje uradni pričetek prvega dne tekmovanja.
- 17. marca ob 9.30 uri otvoritev, poskusni poleti in deset minut kasneje pričetek drugega dne tekmovanja; ob 18. uri razglasitev rezultatov in razglasitev častnih nagrad.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 9. 3.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V zanišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Lepi glasovi, prijubljene melodije — 14.00 Voščila — 15.45 Zabavni koncert — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Tako se pleše samo na Dunaju“ — 22.10 šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 10. 3.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Igra — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Mali večerni koncert — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 šport.

PONEDELJEK, 11. 3.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.05 Plesi iz doline Traisental — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Dunaj — Solnograd — Monakovo — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zvenišči operetnih vodič — 21.00 O varstvu narave in dežele — 21.30 Vilita mandolinistika — 22.10 šport.

TOREK, 12. 3.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Šolska oddaja — 11.05 Plesi iz Nižje Avstrije — 13.30 Veselo zalgrano — 14.45 Ljudska izobrazba na Koroškem — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujite mi mojstrov — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zvenišči alpaka dežela — 21.10 Pogovor preko meje — 21.45 Veselo zalgrano — 22.10 šport.

SREDA, 13. 3.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.05 Plesi in pesmi iz Nižje Avstrije — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Igra na orgle — 16.30 Slavnj operetni valček — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi —

skih organizacij že sklenila, da pri volitvah ne bo kandidirala niti s samostojno listo niti skupaj s kakšno drugo volilno skupino na skupni listi. Katero stranko ali volilno skupino bo na volitvah podprla, pa bo odvisno od tega, katera volilna skupina bo tako glede

Ni mogoče tudi prezreti določenega razočaranja, ki ga je bilo opaziti v večjem delu koroškega tiska ob sklepu Zveze slovenskih organizacij, da na volitvah ne bo nastopila samostojno, oziroma na skupni listi. Očitno je to stališče prekrizalo račune tistim, ki so ho-

Vsi jih hočejo šteti

svojega volilnega programa, kakor tudi glede svojih kandidatov še najbolj ustrežala ne le nacionalnim, marveč tudi družbenopolitičnim predstavam Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Narodni svet koroških Slovencev pa svojega uradnega stališča še ni objavil, pač pa je mogoče iz raznih izjav njegovih predstavnikov sklepati, da se nagiba k samostojnemu nastopu.

teli morebitni samostojni nastop koroških Slovencev na volitvah izkoristiti za njihovo preštevovanje. Tako na primer meni predsednik koroškega vodstva avstrijske ljudske stranke Bacher, „da bi samostojna kandidatura slovenske narodnostne skupnosti bolj ustrezala demokratičnim načelom, kot pa morebitni avtomatični predstavnik manjšine v deželni zborni“. Podobno stališče zavzema zdaj tu-

LJUBLJANA

SOBOTA, 9. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobci od tu in tam — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Kitara in ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansambli Milana Ferleža — 20.00 Radijski radar — 21.00 Večer s Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 10. 3.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.45 Skladbe za mladino — 9.05 še pomnite, tovariši... — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 Melodije z velikimi orkestri — 15.10 Nedeljsko športno popoldne — 17.15 Nedeljska reportaža — 17.35 Popularne operne melodije — 18.05 Radijska igra — 18.48 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 11. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pisana paleta lahke glasbe — 9.40 Izberite pesmico — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 V madžarskem koloritu — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Lohka glasba slovenskih avtorjev — 19.15 S Henčkom in njegovimi fanti — 20.00 Opera „Kastor in Poluks“ — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 12. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Zbor RTV Beograd poje — 10.15 Simfonični plesi na koncertnem odru — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Ali jih poznate? — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Iz opusa Lucijana Marije Škerjanca — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Koncertni oder za domačina in goste — 18.15 Z orkestrom Waldo de los Rios — 18.30 V torek nasvidenje — 19.15 Z ljubljanskim jazz ansambliom — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi

Križanska kulturna zveza v Celovcu in katoliška mladina prirejata

TEČAJ ZA MLADE GOVORNIKE

v nedeljo 17. marca 1974 od 14.30 do 20. ure v Domu prosvete v Tinjah.

Referent: dr. Reginald Vospernik

Nasvidenje v Tinjah

— 20.30 Radijska igra — 21.30 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.15 Angleški skladatelji tega stoletja.

SREDA, 13. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.25 Otroške igre — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Zname melodije, znani orkestri — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Iz opere „Noč na Kleku“ — 14.30 Voščila — 16.00 „Loto vrtljak“ — 17.10 Mednarodno tekmovanje amaterskih zborov „Naj narodni pojo“ — 18.15 S pop ansambli — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Revija jugoslovenskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 14. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Iz glasbenih šol — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Popoldne za mladi svet — 15.30 Glasbeni intermezzo — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.15 Z ansambliom Latinos — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovensko pesnico Svetlano Makarovič — 22.15 Popevke in plesni ritmi — 23.15 Nočni koncert komorne glasbe.

PETEK, 15. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Jugoslovenska narodna glasba — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Z velikimi zabavnimi orkestri v ritmu — 13.15 Zabavna glasba — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z Zadovojinimi Kranjci — 20.00 Top-pops 15 — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Jugoslavija — Avstrija

se glasi ena najzanimivejših tekem svetovnega prvenstva v hokeju na ledu skupine B v Ljubljani, ki bo na sporedu v četrtek 21. marca 1974.

Slovenska fizikturna zveza v Celovcu bo za to vrhunsko hokejsko tekmo organizirala v Ljubljano izlet z avtobusom.

Vožnja iz Celovca v Ljubljano in nazaj vključno vstopnice (sedež) bo stala 120 šil. Interesenti lahko dobijo vstopnice skupaj z vozovnico v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse.

Odhod z avtobusom bo v četrtek 21. marca 1974 ob 17.15 uri izpred Gasomefergasse 10 v Celovcu.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 9. 3.: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Za otroke — 16.55 Peter — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Jaz sem mnenja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Nova v kulturi — 18.55 Oddaja s Heinz Conradom — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Mali svet — 21.45 šport — 22.15 Čas v sliki — 22.20 Jezdila eta skupaj.

NEDELJA, 10. 3.: 9.30 Smučarsko tekmovanje v slalomu — 14.00 Tekma motornih koles — 16.00 Rdeči avtobus — 16.30 Za otroke — 16.55 Začarana pijača — 17.05 Za mladino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Po tratičah skozi divji zapad — 19.00 Schöngruberji — 19.25 Povesli o Gustavu — 19.30 Čas v sliki — 19.45 šport — 20.15 Naš človek iz Istanbula — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 11. 3.: 18.00 Donavske povesti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatardeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 „Dvojica“ — 21.05 Šola za starše — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 12. 3.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Arnie — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Filmska dežela: Poljska — 22.30 Čas v sliki.

SREDA, 13. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Naš mož iz Istanbula — 16.30 Pot skozi skalno dolino — 17.05 Gradbišče — 17.55 Lössie — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Horizonti — 21.05 Kabaret — 22.20 Čas v sliki.

ČETRTEK, 14. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Z ljubeznijo se ne igra — 22.15 Čas v sliki.

PETEK, 15. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Brezov gaj — 18.00 iz kmetijstva — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Onednjava linija — 21.10 Odkrito povedano — 22.10 Čas v sliki — 22.15 Darilo za šefa.

TV JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 9. 3.: 9.30 Šolska oddaja — 14.45 Nogomet — 16.30 Kosačka — 18.00 Obzornik — 18.15 Kako se rojeva naravoslovni film — 19.05 Moda za vas — 19.15 Gledališče v hiši — 19.45 Barvna risanka — 19.15 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski notranje politični komentar — 20.40 3x7, kviz — 21.35 Barvna propagandna oddaja — 21.40 Cannon — 22.30 Dnevnik — 22.45 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju.

NEDELJA, 10. 3.: 9.30 Vojna in mir — 10.15 Ljudje in zemlja — 11.15 Mozaik — 11.20 Otroška matineja — 12.50 Poročila — 17.45 Rokomet — 19.15 Moda za vas — 19.30 Risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski zunanje politični komentar — 20.40 V registraturi — 21.40 Mesta: Split — 22.05 Športni pregled — 22.40 Dnevnik.

PONEDELJEK, 11. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 17.40 Zdravniki v hiši — 18.05 Obzornik — 18.25 Enciklopedija živali — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Nočna vožnja — 21.50 Dnevnik — 22.05 Kulturne diagonale.

TOREK, 12. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski dnevnik — 17.45 Posja pravljica — 18.00 Risanka — 18.10 Obzornik — 18.25 Jazz na ekranu — 18.55 Mozaik — 19.00 Starost in staranje — 19.20 Tišina, na sporedu je novi film — 19.45 Risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Reflektor — 21.25 Sam med volkovi — 22.10 Dnevnik.

SREDA, 13. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 17.40 Poly in črni diamant — 18.10 Obzornik — 18.25 Od zore do mraka — 18.55 Mozaik — 19.00 Prijatelj glasbe — 19.20 Ne prezrite! — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Čudodelca — 22.15 Dnevnik.

ČETRTEK, 14. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 17.30 Mladost na stopnicah — 18.05 Obzornik — 18.20 L. Bernstein vam predstavlja — 19.10 Mozaik — 19.15 Po sledih napredka — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na odh — 20.40 Medved za gosta — 21.20 Razgledi — 21.50 Glasbeni nokturno — 22.05 Dnevnik.

PETEK, 15. 3.: 9.30 Smučarski skoki — barvni prenos iz Planice — 14.10 Šolska oddaja — 16.20 Smučarski skoki — barvni posnetek iz Planice — 17.20 Pisani svet — 18.05 Obzornik — 18.20 Indijska folklor — 18.50 Mozaik — 18.55 Cesta in mi — 19.05 Nalezljive boleznj — 19.25 Kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Ckckak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.40 Nedelja v mestu Avrey — 22.25 Dnevnik — 22.40 umetnost in človek.

Zvone Zorko

(Delo, Ljubljana, 4. 3. 1974)